

CERKVENI GLASNIK

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Slavnostna številka ob 100 letnici posvečenja župne cerkve

LETO 1936

JUNIJ

ŠTEV. 6

Glavni oltar župne cerkve v Trzinu.

Spored slovesnosti ob 100letnici posvetitve tržiške župnijske cerkve

Za pripravo:

1. Od 17. do 31. maja se vršijo **duhovne obnove za posamezne stanove**. Prerojenje svojih duš zaključijo s skupnim sv. obhajilom v jutru 21. maja dekleta, 24. maja žene, 26. in 27. maja otroci in 31. maja možje in mladeniči.

2. Oba binkoštna praznika se vrši v spodnji sobi kaplanije **razstava cerkvenih predmetov**, ki jih je oskrbela župna cerkev in požrtvovalnost župljanov za porabo v župnijski cerkvi.

3. **Knjiga o Tržiču** naj v teh dneh pride prav v vsako družino župnije. Ni skoraj hiše in družine, ki ne bi bila v knjigi označena. Ima izredno veliko slik in je pomembna za sedanost in bodočnost. V obliki razglednic bodo založene in izdane tudi lepe **fotografije našega glavnega oltarja**.

4. Od 4. do 6. junija bo **tridnevnik za vso župnijo**. Vsako jutro ob šestih bo orglana sv. maša pred Najsvetejšim. V četrtek zvečer bo ob osmi uri pred Najsvetejšim **skupna pobožnost sv. ure** z govorom, molitvijo in petjem. V petek zvečer ob osmih bo v cerkvi sv. Jožefa **pobožnost na čast svetnikom - tržiškimi zaščitnikom** z govorom, molitvijo in petjem. V soboto zvečer ob osmih bodo v župni cerkvi slovesne **pete litanije Matere božje**.

Za slovesnost:

1. V soboto 6. junija zvečer po slovesnih litanijah bo **poklonitev našim pokojnim faranom na pokopališču**. Pred pokopališko kapelo bo spominski govor tržiškega rojaka g. župnika Viktorja Kragla in molitve. V spomin pokojnim bodo zapeli cerkveni pevci, igrala bo žalostinke cerkvena godba in v noč bodo zazvonili zvonovi. Svojci pokojnih naj razsvetljijo grobove podobno kot na predvečer dneva vseh mrtvih!

2. V nedeljo 7. junija se prično v

župni cerkvi sv. maše ob peti uri zjutraj. Ob šestih bo sv. maša pred Najsvetejšim, po sv. maši ob osmih bo blagoslov z Najsvetejšim. Cerkevni govor pri šesti sv. maši ima tržiški rojak gosp. Kristijan Cuderman, pri osmi sv. maši pa bivši tržiški kaplan g. Viktor Zakrajšek.

Ob desetih je **slovesen vhod duhovščine iz župnišča v cerkev**. Najprvo se vrši **procesija duhovščine in pevcev okoli cerkve**, podobno kot na praznik posvečevanja cerkva. V cerkvi je najprvo **pridiga** bivšega tržiškega župnika g. dekana Matije Škerbca, nato pa daruje mil. g. stolni prošt, bivši tržiški kaplan Ignacij Nadrah slovesno **pontifikalno sv. mašo**. Po sv. maši je blagoslov z Najsvetejšim.

Popoldne ob štirih je v dvorani »Našega doma« **slavnostna akademija tržiške katoliške prosvete**, ki nam bo predstavila tržiško življenje v pesmi pred sto leti in sedaj.

Zvečer ob osmih so v župni cerkvi slovesne **pete litanije Matere božje** z ljudskim petjem. Nato se vrši **procesija s kipom Matere božje** po Tržiču. Procesija pojde po isti poti kot na praznik sv. R. T. Vsa okna hiš naj lastniki okrasijo in razsvetljijo! Med procesijo bo ljudsko petje ob spremljevanju cerkvene godbe na pihala. Ko se vrne procesija v cerkev, bo pred Najsvetejšim posvetitev župnije Kristusu-Kralju, **zaključni govor** mil. g. prošta Ignacija Nadraha, slovesna zahvalnica in blagoslov z Najsvetejšim.

3. V ponedeljek 8. junija se prično ob pol šesti uri **velike bilje** in ob šestih je **slovesna črna peta sv. maša z leviti za vse pokojne farane in posebno za dobrotnike župne cerkve**. Po sv. maši je obhod po pokopališču in libera pred pokopališko kapelo.

Tržič v pesmi pred sto leti in sedaj

na slavnostni akademiji kat. prosvete v nedeljo 7. junija 1936 ob 4. uri popoldne
v dvorani »Našega doma«.

Spored:

1. Pozdravna beseda.
2. Stara tržiška: Sem Tržičan.
3. Stara tržiška: V Tržiču je tako.
4. Stara tržiška: Nočni čuvaj.
5. Stara tržiška: Že od nekdaj sem ljubila. (Dekleta na poti v cerkev.)
6. Po napevu pred 100 leti: Sirotica.
7. Po napevu pred 100 leti: Dekleta iz cerkve gredoč.
8. Stara tržiška: Leži, leži ravno polje.
9. Star tržiški dvospev: Jaz sem lepa, ti si lep.
- Kratek odmor.
10. Nastop najmanjših Tržičanov v naših dneh.

11. Nastop tržiške mladosti sedanjih dni.
- Kratek odmor.
12. D. Jenko: Molitev. (Moški zbor.)
13. A. Foerster: Njega ni. (Moški zbor.)
14. H. Volarič: Slovenski svet, ti si krasan. (Moški zbor.)
15. K. Mašek: Mlatiči. (Moški zbor.)
16. H. Volarič: Gospodov dan. (Mešan zbor.)
17. P. Jereb: Kam si šla. (Mešan zbor.)
18. Flajšman: V Gorenjsko oziram. (Mešan zbor.)

V začetku in v odmoru igra domača cerkvena godba na pihala. Da bo v dvorani red, naj si oskrbi vsak številko sedeža pri gospe Pernetovi.

Cerkveno oznanilo za nedeljo 12. junija 1836

Dans teden bo posvečvayne naše cerkve. Zato bo prihodno soboto post za vso faro. Popoldne v soboto so milostni škof prihod napovedal. Prneso s saboj svetine, ktere bodo pr posvečvajn v oltar zazidale. Te bodo čez noč zunaj v prpravlen kapele in sveče bodo vso noč gorele. Vi farmane! Ste povablen, de boste za vrstjo vso noč kje hodil molit, taka je navada. Prite tedaj iz trga po numerah: od 8—9 iz No. 1 do 20; od 9—10 iz No. 21 do 40; od 10—11 iz No. 41 do 60; od 11—12 iz No. 61 do 80; od 12—1 popolnoči iz No. 81 do 100; od 1—2 iz No. 101 do 120; od 2—3 iz No. 121 do 150; od 3—4 do zadne No. Iz rotov pa prite, kakor bote mogli. Častite svetine al ostanke svetnikov — Boga pa molite! Zadržite se ponoč lepo tiho, da ne boste rumna al upitja delal.

Ob 4 v nedelo zutraj se bodo zunej v kapele maše začele in bodo po vrst. Proti 8. se bo začelo posvečvayne cerkve. Zadržite se pr teh ceremonijah tiho, kakor se kristjanom spodobi. Po posvečvajn je peta maša.

Tako staro cerkveno oznanilo. Po posvetitvi cerkve je bila potem še sv. birma.

Škof posvečevalec je naklonil obiskovalcem cerkve na dan posvetitve eno leto, obiskovalcem na vsakoletni obletni dan posvetitve pa 40 dni odpustka po navadi sv. Cerkve.

Že preje je bilo oznanjeno, kako bo treba za dan posvetitve cerkev pripraviti. Vse cerkvene klopi so za dan posvetitve odstranili iz cerkve in prostor pod klopmi so tlakovali z opeko. Vso cerkev so potem posuli z belim peskom, ki so ga navozile vse soseske.

Pozval je tudi župnik Janez Fink farane, naj se oglasi kakšen dobrotnik, ki bi plačal pozlačene križe, ki bodo obešeni na 12 mestih, kjer bodo cerkvene stene ob posvetitvi maziljene. — Tak dobrotnik se je gotovo našel, ker so ti križi v naši župni cerkvi res primerno lepi. Vnovič so bili v ognju prezlačeni lani.

Posvečevanje cerkve in oltarja

Primerno je, da si ob stoletnici posvetitve naše župne cerkve in glavnega oltarja ogledamo pomembne obrede, ki so predpisani za to slovesnost. Pred sto leti so jim naši predniki v Tržiču sledili v resnici, mi si jih pa oglejmo po jasni razlagi v Jaklič-Vrečarjevi liturgični veroučni knjigi.

Za zidanje vsake cerkve je potrebno škofovo pismeno dovoljenje.

Da se v cerkvi sme opravljati sv. daritev, mora biti posvečena ali vsaj blagoslovljena.

Uvod v posvečenje cerkve je blagoslov temeljnega kamna in vsega prostora, kjer bo cerkev stala. Ta blagoslov opravi škof ali od njega pooblaščen mašnik.

Na mestu, kjer bo stal veliki oltar, zasadi škof ali pooblaščen mašnik na dan pred blagoslovitvijo lesen križ, kjer se bo na oltarju opravljala Jezusova daritev na križu. Na dan blagoslovitve pokropi škof prostor, kjer stoji križ, z blagoslovljeno vodo, navzoči duhovniki pa molijo pri tem psalm 83 »Kako ljubi so tvoji šotori, Gospod nebesnih čet«. Zatem blagoslovi škof temeljni kamen, ki predstavlja Kristusa, katerega so zidarji zavrgli, a je postal temeljni kamen (Mat. 21, 42): blagoslovi ga tako, da nad njim moli, ga pokropi z blagoslovljeno vodo in mu z nožem vreže na vsako stran znamenje križa. Ko odmolijo litanije vseh svetnikov, vloži škof kamen na določeno mesto. Potem pokropi ves stavbni prostor. V cerkvenem govoru proglasi pro-

stor za last Cerkve, vernike pa poziva, naj po svojih močeh prispevajo k zidavi.

Ko je cerkev dograjena, jo škof slovesno posveti ali pa od njega pooblaščen duhovnik s krajšim obredom blagoslovi. Poglavitni obred pri posve-

čevanju cerkve je maziljenje dvanajstih križev na stenah, pri blagoslavljanju pa kropljenje sten z blagoslovljeno vodo.

Obred slovesnega posvečevanja cerkve je zelo dolg. Izraža misel: hiša božja bodi vsem sveta, ker v njej biva Bog in nam izkazuje svoje dobrotno usmiljenje.

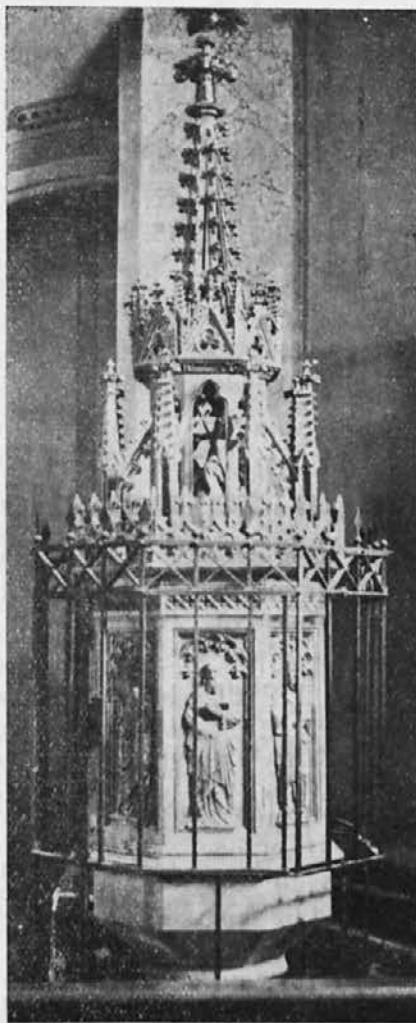
Obenem s cerkvijo se mora posvetiti tudi veliki oltar, če že ni posvečen, ali stranski oltar, če je veliki že posvečen.

Dan pred posvetitvijo je post za škofa in za tiste osebe, ki so za posvetitev zaprosile. Na večer se svetinje mučencev, ki se bodo vzdale v oltar, izpostavijo v šotoru pred cerkvijo v čiščenje; pred njimi opravijo duhovniki duhovne dnevnice v čast tistih mučencev.

Zjutraj na dan posvetitve zmoli škof pred svetinjami sedem spokornih psalmov, pred zaprtimi vrati pa litanije vseh svetnikov. Potem blagoslovi vodo in gre v obhodu z

duhovščino trikrat okrog cerkve, dvakrat od desne in tretjič od leve strani. Spotoma kropi zunaj stene z blagoslovljeno vodo. Vsakokrat, ko pride do glavnega vhoda, potrka s škofovsko palico na vrata. Po tretjem trkanju se vrata odpro in spreved gre v cerkev.

Sredi cerkve škof poklekne, zapoje

Krstni kamen v Tržiču.

himno »O pridi Stvarnik Sveti Duh« in se v litanijah svetnikov vnovič priporoča njihovi priprošnji. Nato posuje strežnik po tleh v obeh diagonalah pepela. Tako nastane grška črka X (= II), ki je začetnica Kristusovega imena (Hristós). V pepel zapiše škof s škofovsko palico grško in latinsko abecedo. Ta obred pomeni, da je Kristus, ki druž

vrata. Svetinje se neso do velikega oltarja. Škof mazili grobek v oltarni plošči, položi vanj svetinje, jih pokadi in grobek zazida. Nato mazili oltar na petih mestih, dvakrat s krstnim oijem, enkrat s sv. krizmo.

Posvečevanje oltarja sedaj škof preneha in gre mazilit s sv. krizmo cerkvene stene na dvanajstih mestih,

Župna cerkev s pokopališčem.

v svoji cerkvi vernike vseh jezikov, sprejel ta prostor v svojo last. S temi obredi je škof cerkev odločil za svete namene, zato jo sedaj posveti.

Škof blagoslovi vodo in dene soli, pepela in vina vanjo. S to vodo napravi na ploščo oltarja, ki ga bo posvetil, s palcem pet križev v znamenje Kristusovih ran. Potem gre sedemkrat okoli oltarja ter ga kropi z isto vodo. Prav tako kropi notranje stene, gredoč trikrat ob njih, in tla, gredoč vzdolž cerkve od velikega oltarja do glavnih vrat in potem navzkriž od ogla do ogla. Sredi cerkve izlije preostalo vodo na štiri strani sveta.

Posvečevanje oltarja se začne s tem, da se svetinje mučencev slovesno prenesejo v cerkev.

Škof gre z duhovščino v šotor po svetinje. V procesiji jih nesejo okrog cerkve in postavijo pri glavnih vratih na tla. Sedaj ima škof pridigo o svetosti cerkve. Po pridigi mazili škof velika

kjer v ta spomin pozneje visijo križi. Ko je maziljenje končal, se vrne k oltarju in nadaljuje njegovo posvečevanje.

V sredi oltarja in na vseh štirih vogalih zloži po pet zrn kadila v podobi križa, nanje pa položi križec iz voščenih svečic. Svečice prižge. Ko dogorijo, se užge in pogori tudi kadilo. Nato mazili oltar še spredaj in na stiku med oltarno ploščo in podstavkom. Nato se oltar izbriše, pogrne s prti in pripravi za sv. mašo, ki jo škof sedaj opravi.

Cerkev izgubi posvečenje ali blagoslov, če se je večji del podre ali če jo škof za stalno izroči posvetni rabi.

Cerkev se oskruni z nekaterimi zločini, n. pr. z umorom v cerkvi, z uporabo v brezbožne namene, s pokopom nevernika v cerkvi. Oskrunjena cerkev ostane še vedno posvečena ali blagoslovljena, ne sme se pa v njej opravljati služba božja, dokler je škof ali pooblaščen duhovnik s posebnimi obredi ne očisti.

Kako je bilo nekdanj v Trziču

Lavtižar Jožef, biseromašnik, Rateče-Planica

Časi se spreminjajo in mi se spreminjamo v njih. — Ta prislovica gre od roda do roda, vedno stara in vedno nova. Nihče ji ne more oporekati, ker je tako naravna, da ne potrebuje dokaza. Vse pride in mine. Vse se prenavlja ter postaja novo, pa mora zopet narediti prostor novejšemu. Dalj ko živimo, bolj živimo v preteklosti kakor v sedanjosti. Ostajajo nam samo spomini.

Leta 1877. in 1878. je služboval pisec teh spominov kot duhovni pomočnik v Trziču. Takrat je zgledal Trzič precej drugače, le priroda je ostala ista. Še stojijo nad ozko dolino vrhovi Dobrče in Kokovnice. Še stražijo v ozadju ob kranjsko-koroški meji Lomske gore, Konjšica in Košuta. Tudi kmetski domovi tržiških rovtarjev gledajo prijazno z višin, kakor so gledali nekdanj. Prav tako še šumita potoka Bistrica in Mošenik. Trzič pa se je zelo spremenil ter napredoval, da danes ni več trg, ampak mesto.

Stari tržiški »purgarji« so imeli dobro, verno srce, o katerem so mnogo pripovedovali njihovi dušni pastirji. Svojim duhovnikom iz srca vdani so radi obiskovali službo božjo ter sploh kazali poseben čut do nabožnih slovesnosti. Menda tudi sedanji župljani ne ostajajo dosti za njimi.

Ob času, ko je bil podpisani za duhovnega pomočnika v Trziču, je župnikoval Rihard Frank, postaven gospod, bledega, podolgovatega obraza, mirna narava, bolj zamišljena v lastno notranjščino kakor v vnanji svet, mož brez obilnih besedi in prijatelj samote. Pozneje je postal kanonik v Novem mestu in ondi je umrl. Službo prvega kaplana pa je opravljal dobro znani Jakob Aljaž, ki je bil potem več let župnik na Dovjem.

Tržiška kaplana imata poleg cerkve svojo hišo z dostojnim stanovanjem. Dušno pastirstvo in šola jima dajeta dovolj dela. V novejšem času, ko je društveno življenje zelo napredovalo, imajo pa vsi trije gospodje veliko več dela, kakor smo ga imeli mi. Takrat je

bila samo štirirazredna in ponavljalna šola. V ponavljalno so morali hoditi vsi obrtniški in rokodelski učenci do osemnajstega leta. Nekateri med njimi so bili že močni fantje, pri katerih se je težko vzdrževala potrebna disciplina. Rekli so jim »jungri«. Drugi tržiški kaplan je imel pri njih ob nedeljah od ene do dveh popoldne krščanski nauk. Ker jih ni mogel krotiti z besedo, mu je dal župan pomočnika v osebi občinskega policaja. Ta je stal v šoli s palico v roki ter kaznoval vsakega nepokorneža s krepkim udarcem, da si je zapomnil, kdaj je motil pouk.

Ako pomislimo, da slovi Trzič po krepko razvitem obrtnem stanu, da je v tem kraju veliko kovačev, kosarjev, strojarjev, čevljarjev, krojačev in še drugih poklicev, si lahko predstavljamo, kako natlačena je bila šola z dotičnimi vajenci in kakšen nepokoj bi bil vladal v njej brez strogega nadzorstva. Ena sama oseba nikakor ni mogla vzdrževati reda med to raznovrstno in sem ter tja precej sirovo mladino. Zato je moralo čuvati oko postave nad množico ter rabiti tudi brahijalno silo, kadar je zahtevala potreba.

V preteklih letih ni bilo v Trziču takih tovarn, kakršne so dandanes. Vendar so bili delavci urejeni v zadrugah. Vsaka zadruga je imela svojega načelnika, pa tudi cerkvenega zavetnika. Kovačem je bil patron sv. Florijan, strojarjem sv. Frančišek Solan, čevljarjem sv. Krišpin, tesarjem sv. Jožef, mesarjem sv. Tomaž Akvinski. Ob godu dotičnega svetnika so prišli vsi zadrugniki v cerkev. Pri procesijah so hodili za zastavo svojega patrona in prav tako spremljali umrle ude na pokopališče. Svoje izdelke so prodajali doma in na sejnih. Vozili so jih tudi v daljne kraje, posebno čez Ljubelj na Koroško in čez Koren v Beljak. Ker so zaradi kupčije pogosto občevali z Nemci, so bili tržiški »purgarji« precej privajeni nemščini. Dandanes so kot jugoslovanski državljani zvesto vdani svojemu materinemu jeziku.

Tržiška Tabita

Č. kanonik Jožef Grašič, Sp. Brnik

Ahačič Barbara.

Sv. pismo „De-la apostolska (9. 36. do 45.)“ omenja ženo po imenu Tabita, katera se je med prvimi kristjani v mestu Jope — sedaj Jafa — odlikovala z mnogimi deli krščanskega usmiljenja. Bila je polna dobrih del. Obolela je in umrla. Prvak apostolov Peter je bil za-

poslen v bližnjem trgu Lidi pri svojih vernikih. Poslali so ponj, da bi obiskal bišo žalosti. Došlemu so se pridružili Jopljani in žene vdove so kazale Petru obleko, katero jim je darovala pokojna Tabita. Peter odstrani vse ljudi, poklekne in moli ter spregovori mrliču: »Tabita, vstani.« Ona otvori svoje oči in vidivši Petra sede. Ta ji ponudi roko, jo vzdigne in pokaže ljudstvu živo.

Nato je zavladalo veliko veselje in glas o tem čudežu je šel daleč čez mejo domovine.

Apostoli niso tega zapisali brez namena. Hoteli so s tem čudežnim dogodkom pridobiti za Krista tudi druge med judovskim narodom. Ostale svoje vernike pa so hoteli utrditi v spolnjevanju verskih dolžnosti, posebno pa za dela krščanskega usmiljenja. Tabita je bila vzor vsem prvim kristjanom v karitativnem delovanju in je kot taka ostala za vse čase in vse kraje, kjer se oznanjuje sv. Evangelij; torej tudi za današnje dobo.

Po krščanski dobroteljski sodimo in cenimo služabnike Jezusove na zemlji in tudi nebeški Oče nas bo tako sodil za večnost. Zato v kraljestvu Kristusovem vedno in povsod cvete ta božja krepost.

Tudi v tržiški župniji, in posebno še v mestu, je imela ta Gospodu tako priljubljena čednost vedno svoje prijatelje. Mnoge družine, katerih danes ni več, so posnemale dejansko lepi zgled Tabitinega delovanja.

V drugi polovici preteklega stoletja se je v Trziču odlikovala karitativna

gospa Barbara Ahačič ali »Kajetanova frava«. Rojena je bila 4. XII. 1829, poročila se je s Kajetanom Ahačičem 9. XI. 1865, umrla je 11. III. 1906.

Leta 1875 je postala vdova s tremi sinovi in eno pastorko, ki je postala pozneje soproga bivšega nadučitelja Kragla v Trziču.

Kot vdova je vodila poslovanje tovarne za kose ter je vzgojevala družino v božjem strahu. Globoko verna je bila naklonjena cerkvi in duhovnikom. Prepričana, da odvisi od duhovnikov najbolj katoliško življenje v župnijah, je rada podpirala bogoslovce. V njeni hiši na trgu so imeli ti prenočišče in gratis restavracijo. Tuji duhovniki so bili tudi vedno dobrodošli.

Dokler ni bilo v Trziču postavljeno novo župnišče, je bival nekaj časa župnik v kaplaniji, kjer svojim sobratom zaradi majhnega stanovanja še prenočišča ni mogel ponuditi. Pač pa so to našli pri gospe Kajetanovi. Kdorkoli je dospel v Trzič kot bogoslovec, duhovnik ali redovnik, je navadno užival njeno gostoljubnost.

Večkrat je imela skrbi in težave zaradi tovarne in drugih zadev, vendar je še vedno našla časa za Boga. Pri božji mizi je sprejemala vse tolažbe.

Do revežev, domačih in tujih, znanih in neznanih, je bila zelo usmiljena. Sirote in bolniki so jo poznali najbolje.

Bila je rojena ljubeznivost, kar je tudi dejanski dokazala. Njene usmiljenosti so bili tudi mrtvi deležni.

Dogodilo se je l. 1888, da je neki posestnik iz okolice, vračajoč se na svoj dom, umrl na cesti blizu mesta, prizadet od kapi. Mrtvega so pripeljali nazaj v mesto.

Ljudje so na trgu gledali mrliča, ki je bil zelo okrvavljen na glavi, ker se je pri padcu hudo ranil. Gospa Kajetanova pa mu je umila obraz in izprala rano.

Takšna dela krščanskega usmiljenja pa izvirajo le iz žive in trdne vere, kakršno je gospa Kajetanova vedno dejansko skazovala. Živela je in delala kakor apostolska Tabita in močna žena v knjigi Modrosti (Preg. 31, 10.—21.):

»Močna žena, kdo jo bo našel? Sree nje-nega moža se nanjo zanaša in imetja ne bo pogrešal. Ona mu skazuje dobro in ne hudega vse svoje žive dni. Ona je kakor trgovčeva ladja, ki iz daljave prinaša kruha... Svojo roko odpira ubožcu in svoje dlani steguje siromaku. Ne boji se za svojo hišo mraza ob snegu, zakaj vsi njeni domači so oblečeni z dvojnimi oblačili.

Svoja usta odpira modrosti in po-stava milobe je na njenem jeziku. Dvi-gajo se njeni sinovi in jo biagrujejo, tudi njen mož jo hvali. Veliko hčera je nabralo bogastva, ti si pa presegla vse.

Slepiva je milina in prazna je lepota: žena, ki se boji Gospoda, ta bo pohva-ljena. Dajte ji sadu njenih rok in hva-lijo naj jo pri vratih njena dela.

Svetopisemsko pero je opisalo s tem tudi našo tržiško Tabito. To je pravo njeno ogledalo! Zasluži, da je vpisana v knjigi dobrih del krščanskega usmi-ljenja tržiške župnije.

V več kot pol stoletju so v Tržiču izginile mnoge družine, tudi njih na-sledniki so pomrli. Potomci gospe Kaje-tanove pa še živijo in naj živijo od roda do roda v duhu svoje dobre stare ma-tere, ki živi — upajmo — večno živ-ljenje!

Nekaj spominov na tržiške župnike in kaplane

Janez Zabukovec, župnik v Komendi

V Križ sem prišel dne 1. julija 1909 in odšel iz Križa v Komendo dne 24. oktobra 1927. Bil sem torej sosed Tržiču 18 let, 5 mesec, 5 tedne in 5 dni.

Ob mojem prihodu v Križ je bil župnik v Tržiču Franc Špendal. Mogočen gospod. Mož starega kova. Modernemu gibanju tuj. Gostoljuben. Bila sva malo časa soseda. Kmalu po mojem prihodu v Križ ga je zadela možganska kap. Okre-val je in se še isto leto preselil za ka-nonika v Novo mesto.

Za njim je prišel župnikovat v Tržič Jože Potokar. V adventu leta 1909 ga je v farni cerkvi slovesno vmestil škof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Potokar je bil dober govornik in ljubezniv gos-pod. On je odstopil od tržiške fare leta 1911 Lom, ki je postal samostojna fara. Pridobil pa je na novega leta 1915 vas Bistrice, ki sem jo jaz odstopil od kriške fare. V juniju 1922 se je pri Sv. Ani pre-hladil in nevarno zbolel. V ponedeljek pred praznikom Srca Jezusovega sem ga obiskal, ker sem zvedel, da je toliko bolan, da ne mašuje in ni vodil procesije na sv. Rešnje Telo. Pri prvem pogledu sem videl, da je silno slab. V sobi je dišalo po acetonu, kar je znak slad-korne bolezni in — konca. Vsaj takrat ni bilo več rešitve zanj, ker ni bil in-sulin še najden. Opozoril sem ga, naj se da prevideti. Rekel je, da rajši za praznik Srca Jezusovega. Ni slutil, kako blizu je smrti. Tudi njegova mati ni

slutila, kako nevarno je bolan. Povedal sem ji in ji naročal, naj ga pregovori, da se bo pustil prevideti. Brž pokliče sestro križarko, ki mu je stregla v bo-lezni. Pove ji, kaj sem rekel o župni-kovem stanju in jo prosi, naj ona žup-niku reče, da je nevarno bolan in bo dobro, če se da prevideti. Bil je takoj zadovoljen. Spovedal sem ga. To je bilo okoli 4 popoldne. Ob 9 zvečer je prejel sveto popotnico in poslednje maziljenje. Ob 11 ponoči je umrl. Imel je jako lep in imeniten pogreb.

Za Potokarjem je leta 1922 prišel za župnika v Tržič Matija Škerbec, moj ožji rojak; sva iz iste fare doma. Ta gospod še živi in ga vsi poznate, zato ne rečem o njem drugega kot to, da je pravi Notranjec, vedno gibčen in živa-hen in vedno poln novih idej. Zdaj je župnik gorenjske metropole in dekan lepe kranjske dekanije. Ko pa sem leta 1927 odšel iz Križa, je bil še vedno v Tržiču.

Izmed tržiških kaplanov v tej dobi so mi ostali v najboljšem spominu Vik-tor Čadež, Anton Gole, Tomaž Javornik, Ciril Milavec, Mirko Bartol in Anton Vovk, sedanji tržiški župnik. Radi so prihajali v Križ in držali dobro sose-ščino. Ker še vsi žive raztreseni po Go-renjskem in Dolenjskem, jih nočem ne hvaliti ne grajati, naj zadostujejo te vrstice.

Sonce in senca

Viktor Čadež, župnik v Mekinjah

Iz torbe spominov izza časa svojega skoro enajstletnega kaplanovanja v Tržiču naj nekaj iztresem? Bi lahko nastala zgodba dolga, kot ona o jari kači. Ker pa to ne bi imelo smisla, se hočem omejiti le na nekatere pomembnejše oz. zanimivejše spomine, vesele in žalostne, vsled česar sem jih opremil z naslovom: »Sonce in senca«.

Po Prešernovem nasvetu »le začnimo pri Homerih!« V mislih imam namreč pokojnega župnika g. Špendala. Z nemajhnim strahom sem poldrugi mesec po svoji novi maši, star še ne 25 let, nastopil v septembru l. 1908 pot v Tržič kot novo imenovani ondodni kaplan. Bojazen se je močno podela, ko me je imenovani župnik sprejel z veliko ljubeznivostjo in mi dajal poguma, ker me je plašila moja mladost kakor Salomona ob začetku kraljevanja, češ: »Mlad sem še in ne vem svojega izhoda in vhoda« (III Krlj 5, 7). Moram priznati: našel sem v njem predstojnika, ki sem ga visoko spoštoval zlasti zaradi njegove jeklene značajnosti. Med zlatimi spomini hranim posebno onega, ko je nekoč šel nenaprosen mesto mene približno eno uro daleč obhajati, da mi ni bilo treba preložiti pota v Ljubljano, dasi tamkaj nisem imel neodložljivih opravil.

Čez dobro leto po mojem prihodu mu je sledil g. Potokar, ki je v marsičem poživil cerkveno življenje in si posebno za katoliški tisk pridobil neveljive zasluge: nekoliko poprej sem pa dobil novega tovariša-kaplanga g. Goléta, prav ob času, ko je bila Hranilnica in posojilnica v Tržiču v izredno težkem položaju, iz katerega smo jo do čistega rešili šele neposredno pred vojno. V obeh: župniku in tovarišu, sem našel ljubezniva sobrata. Izvencerkveno delo sva si s tovarišem razdelila tako: on prevzame »Izobraževalno društvo sv. Jožefa«, jaz pa hranilnico; in pri tem je ostalo do odhoda g. Goléta ob začetku vojne. Da bi bili upravni stroški pri hranilnici čim manjši in bi bilo isti tako čim prej pomagano iz težav, sem proti malenkostni nagradi približno skozi dobo 7 let v eni osebi združeval čast — kakšna čast! — načelnika, tajnika in blagajnika in sem vedno sam uradoval,

dasi zlasti slednje ni brez nevarnosti. Še danes sodim, da je bilo to za tiste razmere prav, četudi je bilo to nekako prva štiri leta silno breme, ki mi je vzelo večino prostega časa. To vam je bil »duhomorni trop skrbi«, predno se je posrečilo spraviti vse zopet na pravi tir. Vendar tega »ne pove nobena pratika« in je javnost o vsem tem vedela prav malo. Teža križa pa je bila tolika, da bi bil pač pod njo omagal, če bi ne bil sam božji Zveličar prevzel glavne vloge Simona Cirenejca...

Stopimo še malo bolj v senco! Bilo je v poletju l. 1910, ko sem se vračal iz šentanske šole in sem se pred prihodom domov zvedel, da je naju s tovarišem tisti dan opoldne nenapovedano obiskal neki Sraka pl. Uzmovič. Takoj me je spreletela skrb: kaj pa, če bi bil tat odnesel tudi ključke hranilnične blagajne in si tako omogočil izropanje blagajne, ki je po sedanji valuti cenjeno hranila okrog 50.000 Din? Zla slutnja se je izkazala kot upravičena: ključev res ni bilo! Za drugo škodo sem se malo menil, ta stvar pa je bila nevarna, ker se je bilo bati, da bo »šelm« v kratkem tudi še hranilnici naklonil obisk in sicer najbrž že kar prvo noč, ker bo vedel, da bomo čim prej prenapredili ključke in je torej treba hiteti. Vsi trije duhovniki smo se potem posvetovali, kaj storiti. Prvo je bilo, da sem takoj naročil duplikat ključev iz Ljubljane. Drugi sad naše konference je bil: jaz bom v varstvu nevidnega angela varuha in vidnega varuha samokresa prenočil v hranilnični sobi, ki je bila tedaj v pritličju kaplanije, in tako varoval blagajno. Rečeno, storjeno. S tovarišem sva pred nočjo še pregledala vse prostore kaplanije, če ne bi bil tat kje skrit; izposodil sem si nato samokres in si zvečer na tleh postlal v imenovani sobi, katero sem dobro zaklenil. No, postelja ni bila »ein Bett für die Götter« (»postelja za bogove«), kakor se je med vojno neki častnik pohvalil s posteljo v tržiškem župnišču, vendar je bil počitek kar dober, četudi bi drugič kaj takega ne upal več poskušati. Ko sem zjutraj vstal, sem takoj opazil dva nedvomna sledova za rokovernjačem, ki je bil gotovo enkrat

ponoči — morda še od prejšnjega dne — v kaplaniji in ušel ponoči skozi okno nad stopniščem kaplanije. Spal sem tako dobro, da niti nisem vedel, če je kaj poskušal z vlomom. Smo torej čisto pravilno računali! Popoldne nato so prišli naročeni ključniki: blagajno smo našli nedotaknjeno, ključce sem pa dal takoj prenesti, tako da so bili prejšnji nerabni.

Kakor se je pozneje izkazalo, sta bila celo dva vlomilca (Warmut & Co.), ki ju je v nekaj dneh roka pravice zasačila v Zagorju in ju odpeljala v Celovec, ker sta bila s Koroškega. Prejel sem nato od celovškega sodišča sijajno povračilo, datirano s 7. okt. 1910; oba mi morata »in solidum« povrniti toliko in toliko. Kajpada si na ta način do danes nisem mogel privoščiti niti ene žemlje in tudi v svoji oporoki nisem nikogar določil za dediča te terjatve.

Višek prostaške umazanije na tem svetu sem menda doživel takrat, ko sem nekemu bivšemu dolžniku v hranilnici izplačeval delež v znesku 4 K (kron). Ko sem mu namreč vrnil plačan delež, je vprašal: »Kje so pa obresti teh 4 K?« Na pojasnilo, da se deleži ne obrestujejo, mi je robato zabrusil: »Ja, ja, taki ste: zmeraj delate tako, da je za vas prav.« »Štima,« bi mu bil lahko ironično rekel z t. šentanskim učiteljem Albrechtom, ki je kaj rad rabil to besedo, kadar je hotel kaki stvari pritrditi. Pripominim, da smo dajali tedaj posojila za najnižje takrat mogoče obresti po 5½%. O, ti ljuba hvaležnost!

Sedaj pa še malo na sonce! S par knjigami v rokah sem bil nekoč namenjen v šolo. V spodnji veži kaplanije zagledam starejšo nepoznano ženo iz okolice, ki je bila očitno prvokrat v kaplaniji. Pa me vpraša (navajam besede v njeni izreki): »Če pa je tukaj kapvanija?« »Saj ste ravno v kaplaniji,« sem ji pojasnil. »Sej to je šova, al' ne?« »Ne, ne, kaplanija je, jaz sem pa kaplan.« Vsa začudena pravi potem: »A res? Oh, nej no na zamerjo! Ker sem nehi vidva, sem čist misuvala, da j to šova, on pa de so šovar, k so tok majhn, pa bukve 'majo v rokah.« Vesel, da sem bil za eno zabavno dogodivščino bogatejši, sem ženi nato rade volje ustregel v neki hranilnični zadevi, ona se je pa še vedno opravičevala, češ: »Kaj vse se čovek na svet perrajma.«

Z učiteljstvom smo duhovniki v tistih časih živeli splošno v dobrih, deloma v prav dobrih odnosih. Vsem na čelu naj imenujem t. šolskega ravnatelja g. Kalingerja, ki me je privezal nase ne le s svojo uslužnostjo, ampak tudi s cerkvenim petjem pri šolskih mašah, pri katerih je on orgljal, otroci so pa peli tudi nekatere njegove v starem slogu zložene skladbe. Spčetka so me te pesmi kar očarale, k čemur je precej pripomoglo dovršeno izvajanje na koru. Prirasle so mi tako k srcu, da sem že tedaj mislil, da bi jih izdal, a mi je bilo nemogoče. Upam pa, da se mi bo letos na jesen uresničila ta želja, če ne pride vmes kaka posebna ovira, ker prav sedaj pripravljam njih izdajo, da bodo »na brzih krilih drobnih ptic« (Medved) poletele med svet one, katerim stroga cenzura ne bo pristigla peruti. Pa naj bo še to za Vašo stoletnico!

Dve, tri otroške! Razlagal sem otrokom drugega razreda, kaj je čudež. Naslednjo uro, ko sem hotel stvarino ponavljati, sem imel priliko, slišati najkrajši opis čudeža. Na vprašanje, kaj je čudež, se je ponudilo drobno dekletce in ga s salomonsko modrostjo rešilo: »Vi.« Brihtnejše glavičice so s smehom sprejele tako kratko razlago in hitro ugotovile, da je otrok pri mojem primku zamenjal črko a s črko u. Pač zmeda pojmov! — Neki učenec prvega razreda je vprašanje, koliko časa bodo zavrženi angeli v peklu, bistrovidno rešil tako: »Toliko časa, da bodo zgoreli.« Le tega časa pobližje ni določil. Tako otroci včasih nehoté in nevedé izvrstno poskrbe za zabavo.

Pa še to! »Pod klančkom sva se srečala« z nekim učencem, ki je vljudo pozdravil, le odkril se ni. Opozoril sem ga na običaj, da se pri pozdravu tudi odkrije, pa še ni bil pri volji, da bi to storil. Ponovno sem mu dopovedoval, da to pač zahteva olika. Šele nato je počasi začel privzdigovati pokrivalo, izpod njega so se pa začeli usipati orehi ali neka taka dobrota; očitno si jih je prisvojil na nepošten način. Ne vem, kdo izmed naju je bil tedaj v večji zadregi. Nato sva se razšla potem, ko sem mu dal kratek nauk, da ne gre sedmo božjo zapoved popravljati v toliko, da bi pri njej izpuščal besedo »ne«.

Kakor je svetovna vojna marsikaj na glavo postavila, tako je umljivo, da

tudi kaplanski službi v Tržiču ni prizanesla. Skoro štiri leta vojne sem delal za dva: prvo leto sem bil brez tovariša, tri naslednja leta sem pa nadomestoval organista, kakor sem o tem predlanskim malo več pisal v Vašem listu. Iz prvega leta vojne se mi je v spomin vtisnilo zlasti sledeče: V drugi polovici januarja l. 1915 sem neki petek zjutraj maševal pri Sv. Andreju. Nato sem šel peš po zledeneli poti obhajati k »Jurju« pri Sv. Ani (skoro dve uri daleč), odkoder sem se vrnil okrog 1 popoldne. Po kratkem obedu sem dve uri nato poučeval na nemški šoli, nakar sem takoj zopet odšel previdevat na »Cegelše« (pol ure daleč), četudi so se noge že začele upirati. Strupeno mrzla sapa me je tedaj pretresla do kosti; kot posledica se je še isto noč pojavila precej močna influenca; vendar sem skušal po možnosti opraviti svoje dolžnosti tisto soboto in naslednjo nedeljo. Z župnikom sva se tedaj vrstila, da sva vsako nedeljo (oz. praznik) po dvakrat maševala (župnik ob 6. in 8. uri, jaz ob 8. in 10. uri; popoldansko službo božjo brez krščanskega nauka sem itak navadno sam imel). To nedeljo je bila vrsta za dvojno maševanje na meni. Vse je odpovedovalo, zlasti pri večernicah, a vendar šlo je. V ponedeljek sem bil v šoli, dasi so me noge komaj držale; tedaj mi je gdč. Grundnerjeva (Bog ji zaplati uk!) svetovala zdravilo: vroč čaj z dobršno mero konjaka. Na večer sem res segel po tem zdravilu. Komaj sem to zaužil, so me že klicali k nekemu umirajočemu v Tržiču; pri hoji tja in nazaj sem se še bolj segrel — morda je bilo ravno to rešilno — in potem sem legel k počitku. Dan nato o influenci ni bilo ne duha ne sluha!

Minilo je skoro eno leto, ko sem zopet dobil tovariša g. Javornika, ki me je po velikosti precej presegal, a je bil po običajnem označevanju »mali« kaplan, jaz pa od tedaj naprej »veliki«; po zunanosti je bilo ravno obratno. V svrhu večje »jasnosti« so nekateri rekli mojemu tovarišu: veliki mali kaplan, meni pa: mali veliki kaplan, drugi pa zopet narobe. Seveda je tako poimenovanje navadno ostalo dvoumno in si je bilo treba pomagati s priimki, če smo hoteli priti na jasno.

Poleg organistovske službe mi je vojna naprtila še drugo, ki me je približala — mesarskemu stanu in ni manj-

kalo veliko, pa bi bil s tržiškimi mesarji pil bratovščino. Prišlo je do tega tako. Pri prehrani ljudstva je nekoliko skrbela naša hranilnica, še več pa Vincencijeva konferenca. Bodi tu omenjeno, da sem posebno pri teh sejah skoro vselej prišel v stik s tovarnarjem † g. Gassnerjem, kot predsednikom konference in imel priliko občudovati njegove vrline in njegovo globoko vero, ki je vse vojne težave niti malo niso mogle upogniti, dasi so tudi njega prav v živo zadela, ko je moral nekaj časa ustaviti ves obrat v tovarni. Med vojno enkrat je Vincencijeva konferenca prevzela razdelitev mesa po znižani ceni med potrebnejše tržiške družine (1 kg po 3 K), mene pa določila, naj vsak teden za menda okrog 300 družin določim, koliko mesa od dveh govedi pride na posamezno družino. Tako me je zadelo, mislim, da skozi dobo blizu 2 let, da sem moral vsak petek popoldne — če imam čas ali ne, o tem sploh ni bilo vprašanja — preračunati do zadnje kile, kako naj se vse to razdeli. To je bilo včasih odštevanja in prištevanja! Pa tudi finančna plat pri tej stvari je ležala na mojih ramah. Da človeško plačilo v obliki kake ostre sodbje ni izostalo, se razume samo po sebi.

Morda bi kdo sumil, da sem se pri taki obrti po zgledu drugih kaj okoristil vsaj z ozirom na telesno težo. Da vsakemu sumničanju precej izpodmaknem tla, naj povem, da sem slej ko prej vztrajal pri ocenitvi, s katero me je nekoč v gornjem koncu Tržiča pred več pričami počastil vnet »uničevalec« alkohola, rekoč: »O ti pr..... jetika!«

S tem sem se že dotaknil one vrste ljudi, ki pijejo, kakor se je nekdo izrazil, da se »sorta« ohrani. Če bi me Bog sodil po uspehih, ki sem jih pri teh ljudeh dosegel, tužna mi majka! »Od takih mož ne čakaj narod mili, da vek zasine domovini zlat«, bi o tem rodu rekel tudi jaz po našem pesniku Medvedu.

Par ganljivih dogodbi! Zbudilo me je krog dveh ponoči močno razbijanje na glavna vrata kaplanije. Odprem okno in vprašam: »Kaj je?« »Brž, brž, žegnane vode!« se oglasi neznan možakar. »Pa zakaj,« radovedno vprašam. »Hitro, da ne bo prepozno! Bil sem pravkar na pokopališču in sem videl, da Boga ni več na križu. Tam zraven na tleh je bil eden, pa ne Kristus, pa tudi ne vem, kdo.

Tržiška kaplanija in župnišče.

Zdaj se pa bojim, kaj bo iz tega. Brez Röntgenovih žarkov sem takoj videl možu v možgane, da mu jih je alkohol zmešal. Nekoliko sem si ga še privoščil; ustregel njegovi želji seveda nisem in sem ga odslovil s prijaznim nasvetom, naj pusti alkohol, pa bo videl, da je Bog še na križu. Naj pri tej priliki vpletem še slučaj iz Mekinje, ko sta krog pol treh ponoči dva sestradana, a trezna reveža spravila nas vse tri prebivalce župnišča pokoncu, ker sta prišedši s štajerskega prosila hrane. »Pa ne smete zameriti, da sva tako pozna,« se je eden opravičeval. »Kaj pozna, zgodnja, zgodnja, raje recita,« sem popravljal. Noč pa je bila vsaj zame končana.

Po enakem receptu kakor poprej omenjena pijanca sem zdravil tudi onega, ki mi je ves prestrašen razkladal, kako se je zapisal hudiču (bolje bi bil rekel: žganju); on da se je sicer na vse kriptlje branil, a vse ni pomagalo nič: hudič ga je zapisal in sedaj ga ima zapisanega in ga noče izbrisati. Sicer reveža nisem poznal: toliko vem, da iz tržiške župnije ni bil, vedel sem pa takoj vzrok razboljene domišljije. Brezpozno sem mu izjavil: »Pijačo pustite, pa vas bo hudič zopet izbrisal.« Poznejša usoda obeh teh dveh zvestih podanikov alkohola mi je sicer neznana, le to sem zvedel, da sem o obeh glede alkohola pravilno sodil.

Pri previdevanju bolnikov duhovnik tekom let doživi marsikaj. Naj otmem pozabljivosti par stvari! Précej prvo leto mojega kaplanovanja je bilo, ko

sem pozimi proti večeru šel v Lom nekoga previdet; Lom je namreč takrat še spadal pod Tržič. Cerkvenikov sin iz Loma se je sicer ponujal, da me hoče nazaj spremiti vsaj do ceste, a sem ponudbo hvaležno odklonil in sem jo po novo zapadlem, visokem snegu sam ubral iz Loma proti Tržiču. Bil je krasen, jasen večer, in mesec je svetil. Nekako sredi poti proti cesti opazim, da se mi bliža od nasprotne strani moška postava, črna kot rogač. Ker od tega človeka ni bilo slišati nobenega glasu, ko je bil že blizu mene, sem mu krepko voščil dober večer. Od njega pa še vedno nobenega odziva! Ko je bil tik zraven mene, sem ga še natančneje pogledal: vse črno: obleka, obraz, roke; le svetle oči so se mu iskrale in kažoče bele zobe se mi je režal v obraz, glasu pa ni dal od sebe nobenega. Kakor da bi bil pravkar ušel iz pekla! Kar malo zagomazelo mi je po kosteh pri tem nenavadnem srečanju in bi bil skoro podvomil, ali je to človek ali ni. Če bi bila »resnicoljubnost« Jurčičevega Kerjavlja tudi moj delež, bi sedaj razpredel zgodbo, kako sem se srečal s peklenščkom, kako sva se spoprijela in sem mu prešteval rebra, nazadnje pa odnesel lovorjev venec zmage... A ker tu hočem natočiti samo golo resnico, naj povem, kako je dejansko bilo. Zdelo se mi je précej, da hudoben ta »rogač« ni; le to mi je bila uganka: ali je neumen ali pa nima daru govora. Kmalu po prihodu domov mi je bila uganka rešena: bil je namreč to gluhonem ogljar, sicer pa poštena kranjska duša, ki se je gotovo od dela vračal domov.

Ta in oni bolnik me je prikrajšal za nočni počitek, a tako hudo ni bilo nikdar kot v septembru in dečima v oktobru l. 1918, ko sem bil zopet sam kaplan in se je po župniji širila španska bolezen. Bolezen je ravno ponehala, ko je o Vseh svetih prišel novi tovariš g. Žužek. Včasih se mi je tiste dni zdelo, kakor da se bliža konec sveta: vsevprek sama bolezen, smrt, pokopavanje... Tudi sam sem čutil nenavadno težko glavo; mislim, da se me je malo oprijemala španska, a podrla me ni. Po spominu — upam, da me ne vara — naj zapišem, kako je bilo ob začetku bolezni; pozneje je bilo nekoliko bolje.

Eno izmed prvih noči ob početku španske sem šel previdet nekega bol-

nika, a ne daleč, da mi je ostal še dobršen del noči za počitek. Drugo noč pred polnočjo sem bil klican v Bistrico. Ves premočen — bil je takrat silen nalliv — sem se vrnil domov in se pripravil za počitek. Pa zopet pozvoni! Kam pa zdaj? V Bistrico, in sicer v bližino one hiše, kjer sem se malo poprej mudil, a nihče ni za to vedel v hiši, kjer so me sedaj klicali. Kaj hočeš! Zopet ven na dež! Bila je res skrajna sila: pripravil sem na smrt mlajšo žensko, ki je še tisto noč umrla. Na kak oddih čez dan ni bilo misliti, ker sva se kar vrstila z župnikom pri obhajanju bolnikov, vmes pa kak pogreb, brevir itd. Za tretjo noč sem prosil župnika, da bi on šel obhajati, če bi bilo treba, ker sem dvomil, če bi še zmagal nočno obhajilo. In res so župnika pred polnočjo naprosili za previdenje. Po polnoči pa je zopet pozvonilo pri meni: prišlo je povabilo iz Doline, naj nemudoma grem tja, ker neki fant umira; obhajati ga itak ne bo več mogoče. Šel sem najprej skoro eno uro daleč v hišo, kamor so me klicali: fanta sem mogel le še pogojno maziliti. Vedel sem pa še za druge bolnike in si mislil: zdaj sem tu in ne vem, če bom mogel kar tako do njih, ker se je bolezen tako strahovito širila; vsaj spovem jih lahko in mazilim. Pa sem obiskal še isto noč dve ali tri hiše, kjer so bili bolniki. Vtis sem imel, kakor da bi hodil po mrtvašnicah. Docela izčrpan sem se krog polšeste ure vrnil domov in sem

hotel še opraviti del brevirja, a se nisem smel niti usesti, sicer mi je brevir kar padel iz rok. Z veliko težavo sem potem vendarle še mogel maševati. Mislim, da ne pretiravam, če rečem: čudežna božja moč me je tedaj ohranila, da nisem omahnil.

Če sedaj povzamem vsa svoja tržiška leta, rečem: videl sem veliko krasnih sadov krščanskih kreposti, videl veliko spoštovanja do duhovščine, okusil pa tudi, kako resnična je beseda sv. pisma: »Greh dela narode nesrečne« (Preg 14, 34) in prav tako posamezne ljudi. Za vse jasne in oblačne dneve pa neizmerna hvala večnemu Bogu!

Naj končam! L. 1919 je bila izpraznjena župnija Mekinje, katera mi je bila predvsem zaradi lepe cerkve še iz otroških let posebno pri srcu, ko sem kot 9 in 10 letni deček pogosto tja zahajal poslušat govore župnika Fr. Riharja. Kako naj bi si bil takrat mislil, da bom neposredno njegov naslednik! Zaprošil sem za to župnijo skoro brez upa zmage. Končno pa se je stvar odločila zame in sicer ravno za praznik Marije Pomočnice v majniku, v istem mesecu l. 1919, za katerega sem za Bogoljub spesnil pesmico na čast Mariji Pomagaj na Brezjah. Kar otipljiva zveza! Ko sedaj Vas vse tržiške župljane pozdravljam, želim za sklep po Presernu le še: »Ljubezen brez ločitve da zazori — po smrti nam tam gor v nebeškem dvori«.

Neizbrisni vtisi iz Tržiča

Vaupetič Franc, župnik, Senčur pri Kranju

Zelo sem pozabljiv. Samo še v neki gosti, sivi megli zrem na tista leta, ki sem jih kot kaplan prebil v Tržiču pred enim desetletjem. Par najlepših spominov iz Tržiča mi je pa še danes svetlih, jasnih.

Prvič sem videl Tržič, ko sem bil imenovan za tržiškega kaplana. Šel sem pogledat svoje novo službeno mesto. Ko je vlak kar zdrknil mimo Pristave navzdol, se mi je zazdelo, kakor da se peljemo v pekel. Naenkrat sem se znašel v kotlini, obdan okrog in okrog od samih hribov. Sinje nebo sem videl le nad seboj. Zdelo se mi je tako majhno. In sonce na njem tako daleč, tako visoko!

Vsega me je prevzel čudno svež in mrzel zrak. Tedaj sem se zavedel, da nisem v peklu.

Prvemu presenečenju je sledilo drugo. Kmalu sem spoznal, da v Tržiču sicer vejejo mrzle sape, zato pa bijejo toliko gorkejša srca. Drugod po širni gorenjski ravnini je bolj milo in sončno ozračje, a srca so zaprta, hladna. V Tržiču so pa ljudje zgovorni, prijazni, priljudni, odkriti, posebno pa polni odkritosrčne ljubezni do cerkve in svojih duhovnikov.

Župna cerkev v Tržiču je nekam vstran od mestnega središča. Mestna četrt zase, kakor Vatikan! In poleg tega

na majhni strmini! A kljub temu je bila v času mojega bivanja v Tržiču — lahko rečem — malokatera cerkev v ljubljanski škofiji vsak dan tako številno obiskana, kakor župna cerkev v Tržiču. Kar grmelo je po cestnem tlaku mimo kaplanije vsako jutro, ko so trume vernikov hitele od prve svete maše v tovarne.

In darežljivost Tržičanov do župne cerkve! Nikjer je še nisem našel v tako žarki luči. Če bi vse cerkve na Gorenjskem preštele svoje dobrotnike iz zadnjih sto let, bi tržiška cerkev sigurno odnesla — rekord!

Stare cerkvene tradicije so se ohranile v Tržiču, kakor malokod! Tržiške bržole in tržiške novoletne kolednice so prava tržiška specialiteta! Tako nekaj idiličnega se mi je zdela tržiška godba z ragljami, ki je nastopala vsako leto na veliki teden. Še sedaj vsakokrat, ko za-

vežejo zvonove, mislim na te tržiške male godbenike, kako so se navdušeno zbirali pred cerkvijo ter v štiristopih korakali po ulicah in z ragljami vabili k žalni službi božji velikega tedna.

Številni tržiški verski običaji so dragocen spomin še iz tistih časov, ko je bila tržiška župna cerkev posvečena. Mnogo se je v Tržiču spremenilo od takrat. In ta razvoj bo šel nevzdržno naprej. Zanamci, ki bodo krasili svojo župno cerkev za dvestoletnico posvečenja, se bodo čudili, kaj vse se je predru-gačilo od leta 1956 dalje. Nič hudega! Naj se spreminja! Toda stara ljubezen in darežljivost Tržičanov do župne cerkve in njih navezanost na starodavne verske običaje se pa ne smejo premakniti! Naj trdno stoje, kakor cerkev na skali! Naj čez novih sto let dožive z župno cerkvijo vred nov prečastni jubilej!

Iz mojih otroških let

Kristijan Cuderman, Hotič

Mnogokrat sem bil v prejšnjih letih vprašan, kako da sem postal duhovnik. Kaj sem na ta vprašanja odgovarjal, ne vem več. Začel pa sem pozneje tudi sam razmišljati, odkod in kdaj je prišel ta poziv do mene. Saj je bil med Tržičani splošno utrjen rek: More li iz Fabrke kaj prida iziti? Bili smo namreč svoje dni vsi rdeči ne le po krvi, tudi po mišljenju. Protikrščanskega sicer ni bilo med nami nič, a prav tako ni bilo tudi nič verskega. Edini verski znak naše naselbine je bil leseni križ pod orehi ob Mošeniku. Naši delavski starši so po večini bili čez dar zaposleni v tovarni. Otroci smo bili ves ljubi dan prepuščeni samim sebi. Rasli smo kakor divje rože. Tudi verski pouk v šoli je šel skoro docela neopažen mimo nas.

In vendar smem trditi, da je bila naša mladost vsa lepa in čista in gotovo Bogu draga. To je otroškim letom pač posebni nebeški dar. — Ko mi je bilo šest let, me je pripeljal Bog v občo spoštovano družino Kasirjevo. Že imena fantov: Walter, Arthur, Oto, Robert pričajo, da je bila trda nemška rodbina, kot so bile tedaj skoro vse uradniške familije.

Z Otonom sva hodila v šolo in po-

stala nerazdružna prijatelja. Nepozabno so mi v spominu jesenski in zimski večeri v tej družini. Koliko lepih iger smo znali. Kako smo odprti oči poslušali pripovedovanja starejših bratov-djakov. Gospod oče nam je daroval stare cениke in neštetokrat smo pregledali slike od začetka do konca in jih preri-savali. Še preden smo znali čitati, smo na slikanih podobah igranje doznali za premnoge pravljice in legende o sv. Genovefi, Lažnjivem Kljukcu, Rdeči kapi i. dr. Menda je od tedaj v meni tista neutešena strast po lepi knjigi in sliki in poti v svet.

Mati Otonova je bila odlična, razumna gospa. Povsem me je sprejela v krog svoje družine. Tam sem jedel in molil in se igral, le spat sem hodil domov.

Za Božič je prejel Oto prekrasen dar: lep, gotski oltar v višini poldruga metra. Poleg oltarja v miniaturni izdaji ostalo oltarno opravo: kelih, monštranco, svečnike, table i. d.

Pač ni slutil g. Alfred, koliko nepopisnega veselja je nam otrokom napravil s tem oltarjem. Te dragocenosti namreč nikakor nisva z Otonom mogla zakrivati zase. Vesoljni otroški svet na

Fabrki je bil obveščen o nenavadni igrački.

Zdaj, ko je bil na razpolago tako lep oltar, so se same po sebi ponudile misli na prireditve velikih slovesnosti. Pa smo ob nedeljah zasledovali s pozornostjo, ki zasluži vse priznanje, v župni cerkvi mašne obrede. Nato smo se doma ves teden učili maševati. Bilo pa je treba še polno drugih priprav. Blaga gospa mati nam je bila v vsem na razpolago z delom in svetom. Z njeno pomočjo smo napravili mašne plašče, dalmatike, nebo, bandera iz predpasnikov in rut in časopisnega papirja. Nanje smo našli nabožne ali kakršnekoli slike. Nato smo razglasili veliko mašo z leviti in pridigo in procesijo. Sprevod se je razvil izpred hiše v »Magazinu« čez most v Mlin in nazaj po Blekah. Med potjo smo peli. Kaj, to Bog ve. Petje je bilo namreč »latinsko«. Na prostornem hodniku Kasirjevega stanovanja je bila pridiga. Govoril je Oto kot veliki duhovnik. Ponovil je vsebino nedeljske pridige, ki si jo je namenoma izredno dobro vtisnil v spomin. Občinstvo je večjidel resno poslušalo. Le Robert je včasih posegel vmes in ugovarjal, da je bilo na prižnici rečeno drugače. Poslušalci smo vneto pritrdjevali enkrat pridigarju, pa spet Robertu. Tako smo pridigo temeljito prereševali. Sledila je maša z leviti. Oto je maševal. Robert je prenašal vrčke in knjigo. Jaz bi moral imeti v oskrbi najvažnejšo reč: zvonček. V velikem slavlju pa smo ga, žal, nekje založili. Maša je bila skoro ogrožena. Kajti brez zvončka maša ni maša. V sili si je bilo treba pomagati kako drugače. Začel sem na vso moč kri-

čati: činčižin, činčižin. Zbrano ljudstvo je, uvidevši položaj, »zvončkanje« odobrilo, pobožno klonilo in se trkalo. Tako smo čizinali in se trkali vedno znova in ponovno, da smo se natrkali do poljubne mere. Saj uprav tega zabavnega in prijetnega trkanja v cerkvi kar niso trpeli. Tudi Robert je prenesel knjigo večkrat sem in tja, da smo lahko pogosto vstali in se pokrižali. Oto se je potrudil, da je čim večkrat zapel Dominus vobiscum, in smo lahko po mili volji odpevali. Kadar se nam je zdela kaka kretnja nepopolna, smo glasno ugovarjali in popravljali. Obhajani smo bili z bonbončki in je bil velikanski naval. Ljudstvo je bilo obhajano po dvakrat, leviti po trikrat. Vse ostale sladkorčke je kljub našim protestom obdržal celebrant zase. Imeli smo še litanije, pri katerih je bil Oto zelo radodaren z blagoslovi.

Otroško živahna je bila ta prva maša na Fabrki. A izvršena z vso resnostjo. Bili smo v igro čisto zatopljeni. Otrokom igrača ni igrača, temveč resnica. Sredi versko brezbriznega okraja nam je Previdnost oskrbela igro, ki nam je vzbudila zanimanje in nas lahko in nepozabljivo poučila o katoliškem bogoslužju in nam vžgala slutnjo o višjem božjem svetu in njegovi lepoti.

Takrat nisem slutil, da bo igra zame kdaj resnica. Bil je dober angel, ki me je vodil k tem igram, ki smo se jih naučili ob nesluteni božanski resnici v farni cerkvi. Isti angel me je vodil od teh iger do oltarja. Ob jubileju domače župne cerkve se hvaležno spominjam dobrotne vodstva Previdnosti skozi lepa mlada leta.

Ko sem bil tržiški „placar“...

Dr. o. Stanko Marija Aljančič, OFM, Maribor

Mene in brata o. Jožefa (prej Alfonza) večejo na Trzič mnogi rodbinski in osebni spomini. Dve leti sva z bratom obiskovala tudi tržiško osnovno šolo, ki je bila tedaj poznana kot ena najboljših v naši domovini. Vodil jo je znan in izkušen šolnik ravnatelj Kragl, katerega se pač še sedaj vsi tedanji učenci spominjamo z največjim spoštovanjem in hvaležnostjo. Tudi ostali učiteljski zbor je bil sestavljen iz najboljših učnih

moči. Moj katehet je bil pa strogi in pravični kaplan g. Janko Barle, ki je sedaj mestni šentjakovski župnik v Ljubljani.

Prve dni po Božiču leta 1902 sem vzel slovo od Lukovice, kjer je moj pokojni oče tedaj služboval, od mame, bratcev in sestic. Z očetom sva se peljala do Kranja in tam sva pri »Stari pošti« počakala tržiškega postiljona, ko tržiške železnice še ni bilo. Srečno sva

se pripeljala v Tržič in tu me je oče izročil v varno varstvo in oskrbo svoji sestri Franciški, poročeni Jane. Teta in stric Tone, ki so ga odlikovale velikan-ske »mustače«, sta s hčerkama Mici in Ano stanovala »na placu« v hiši Ceneta Theuerschua »Pri šlosarju«. Njun sin lgo je tedaj dovrševal zadnja rigoroza iz prava na Dunaju. Pri šolskih tovariših sem kmalu postal »placar«, v nasprotju z »gasarji«. Ti dve oznaki sta tedaj bili karakteristični za tržiško socialno opredelitev. Na trgu je namreč stanovala le bolj gospoda, uradništvo, ugledni obrtniki in trgovci, delavstvo je bilo pa bolj v drugih ulicah. Med mladino je vladalo navadno bojno stanje. Kadar smo v zimi šli v župno cerkev k sv. maši, so nas navadno »gasarji« pozdravljali s kepami snega, v katere so večkrat vložili še kakšen kamen. Nastale so včasih pravcate bitke in med seboj so pač vedno le eni slavili zmage. Velikokrat so pa seveda te bitke imele nadaljevanje in konec pred šolsko oblastjo. Posebno korajžni smo bili ob večernih urah. »Gasarji« niso tedaj upali hoditi preveč na trg in »placarji« smo se zlasti ob mraku vedno izogibali »gase« in njenih »knefter«.

Bil sem drugo leto v Tržiču in moj brat Alfonz prvo. Takrat smo si »pla-

carji« in »gasarji« napovedali medsebojno vojno. Za kraj spopada smo do- ločili grič sv. Jožefa, za orožje pa pa- lice, kole, vrvi, kneftre in kamne. Šlo- sarjev Konda in midva z bratom, Boca- kov Korl, Kokalov Nande, Verdirjev Joža, Blažek in Vinko frizerjev ter cela vrsta drugih je kar gorela bojnega na- vdušenja in ves Tržič se je zanimal za napovedani boj. Razumljivo je, da se je skrbnih mamic polastil strah. V naši hiši smo pa junaki delali račun brez krč- marja. Po kosilu naju je namreč teta lepo zaklenila v sobo, Šlosarjeva mama je pa zaklenila še večna vrata in ključ je varno spravila v žep, da se tudi Konda ni mogel izmuzniti. Žalostni smo gledali tisto popoldne skozi okno proti griču sv. Jožefa. No, pozneje smo zvedeli, da je ostala bitka neodločena. Okolico cer- kve sv. Jožefa so zasedli »gasarji« in »placarji« so prodirali od spodnje strani. Začelo se je pa valiti po griču debelo kamenje, ki je prihajalo prav na cesto in »placarji« so bili mnenja, da se »ga- sarji« sploh ne upajo meriti z njimi na dogovorjeni način. »To je figarija!« so kričali proti vrhu griča sv. Jožefa »pla- carji« in še dolgo smo se potem pre- rekali, kdo bi bil v pravem, dogovor- jenem boju zmagovalec.

„Na Skali“

Zaključek Viktor (Odlomek iz spominov)

»Za junij pa napiši za slavnostno številko kakšen spomin na službovanje v Tržiču,« mi je za Veliko noč pisal g. župnik. — — — S tem sem prišel v veliko zadrego. Kaj pa naj napišem na kratko, ko bi pa bilo vseh spominov za debelo knjigo. Nič ne bom lagal, kar odkrito povem, da mislim na službo- vanje v Tržiču še vedno vsak dan in se mi ti spomini nanizavajo v glavi vsak dan v drugem redu od onega mrzlega 11. januarja 1929, »ko sem prišel v Tržič umret« — tako sem bil sprejet — pa vse do nepozabnega 13. avgusta 1934, ko sem se odpeljal na službovanje v skop- ljansko škofijo. V tem razdobju se je dogodilo v Tržiču marsikaj, kjer sem bil na ta ali oni način tudi jaz udeležen. Tudi žalostni spomini so vmes, a ti so se nekam porazgubili; ostalo pa je vse polno lepih. — — — Katerega naj danes

opišem? Cerkev in njeno okraševanje, pokopališče s sprehodi, cerkvene orga- nizacije, šola — osnovna — meščanska — in še posebej obrtna; pa šola pri Sv. Ani in v Dolini, kjer so bili otroci »aktivni člani« Katoliške akcije s tem, da so meni nosili smuči; organizacije vseh vrst in še posebej fantovska s pevci in godbo, razni izleti v bližnjo in daljno okolico in če hočete še poli- tika — — — polno spominov — eden lepši od drugega, a najlepši so spomini na one dogodke, ki so me stali največ truda.

Vsi veste, da sem mnogo delal tudi v organizaciji in na odru. Pa naj vam iz tega delovanja oživim par spominov. Morda so mi ravno ti najbolj živo ostali v spominu, ker sem bil zaradi njih tudi največ obrekovan.

Oder, Nikdar nisem bil ne igralec

in ne režiser, a v Tržiču sem padel na oder proti svoji volji pod pritiskom razmer. Sam nisem vedel, kdaj sem se znašel med igralci kot režiser in prestavljatelj kulis. Prišlo je tudi to in bil sem; obveljalo je pač ono: hočeš, nočeš, moraš! Pri tem delu sem imel izvrstne svetovalce, pomočnike in sodelavce in lahko rečem, da je bil oder v »Našem domu« v teh letih vodilen ne samo v Tržiču, ampak tudi daleč na okrog ni imel primere in na tem položaju je še danes.

Oder Prosvetnega društva v Tržiču ima že lepo zgodovino, a leta 1931. smo postavili v tem razvoju lep mejnik. Povečali smo oder in preuredili dvorano, ki je dobila nove stole in tudi tako zvano »Zakrajškovo jamo« za godbo. V početku novembra je bila slovesna blagoslovitev vseh novih prostorov združena s prireditvijo dneva Katoliške akcije. Po čudnih dogodkih, ki so v dneh pred blagoslovitvijo hoteli razbiti vrste krščansko in slovensko mislečih tržiških delavcev in obrtnikov, je ta dan te vrste utrdil v borbenosti in zavednosti. Čez 14 dni je prišla na oder prva opereta »Potepuhi«. Uspeh je presegel vsa pričakovanja, a mene je poparila opazka, ki sem jo slišal v Ljubljani: »V Tržiču so pa Katoliško akcijo potepuhi ugrabili.« — Nisem vedel, kaj bi odgovoril, a med vožnjo proti Tržiču sem koval načrt, kako bi odgovoril na ta očitek. Kar v Kranju sem izstopil in jo mahnil k dr. Pogačniku in prof. Kuretu, ki sta začela v tistih dneh propagando za novi, duhovni oder. »Dajta mi nekaj, da poizkusim v Tržiču,« sem poprosil. Prof. Kuret mi dá na novo prestavljen in še ne popravljen rokopis Timmermansovih »Treh kraljev«.

Med vožnjo proti Tržiču sem rokopis prečital in ga doma žalosten odložil — ne bo šlo. Ker drugega nisem mogel dobiti, sem »Tri kralje« še drugič in tretjič prečital in začel misliti, kako bi razdelil vloge, da bi morda le šlo. Tudi svinčnik sem vzel v roke in nekatera mesta sem malo spremenil. Na poti v šentansko šolo sem jih nosil v glavi in premišljeval, kako bi Katoliško akcijo otel potepuhom in jo pridružil Trem

Naš dom.

kraljem. Odločil sem se: Trije kralji bodo prišli na oder. — Seveda je bilo do uresničenja te odločitve še zelo daleč. Pred menoj sta bili dve veliki težavi, ki ju je bilo treba premagati: igralci in oder.

Spravil sem se na delo. Najprej so bili na vrsti igralci. Med igralci in gledalci je v Tržiču vladalo naziranje, da gredo v Tržiču le vesele igre. Težko je bilo naenkrat to javno mnenje preokreniti. V svoji glavi sem že razdelil vloge med najbolj poslušne igralce, a povedati tega nikomur nisem smel. Igralci so me redno spraševali, če imam kako novo igro. Malomarno sem dal vsem, za katere sem mislil, da bodo igrali, prečitati »Tri kralje«, a vsak mi jih je vrnil s svojimi pripombami, ki so bile vse

porazne. Nisem obupal. Začel sem obdelavati posamezne igralce na onih mojih znanih sprehodih ali kjerkoli sem katerega dobil. »Če bi ti vzel to vlogo in oni ono, saj bi šlo,« in začel sem naštevati vsemogoče razloge. Počasi sem osvojil vse po vrsti, da so mi odgovarjali: »Če ravno želite, pa poskusimo.« Vloge so že čakale prepisane. Pri bralni skušnji smo se še nekam čudno gledali. Padale so še razne pripombe, četudi sem skušal razložiti, kako je treba igro razumeti in kako igrati. Tudi prve skušnje so šle nekam trdo; igralci še niso delali z voljo, ampak samo zaradi mene, ki sem pa bil v dejo že popolnoma zaljubljen in sem ga na vsak način hotel spraviti na oder. Krasno besedilo z globoko vsebino je pa polagoma osvojilo igralce; razumeli so, kaj besedilo od njih zahteva, oživelci so se v svoje vloge, dobili veselje in začeli sami pripovedovati, kako bodo to in to podali; s tem so vzeli režijo sami v roke, a jaz sem samo še malo popravljal. Ko je še najbolj kritična igračka na eni skušnji pripomnila: »Saj bo ta igra na vse zadnje še lepa,« so bili igralci osvojeni in predstava od te strani zasigurana.

Medtem sem se pa boril z drugo težavo, kako bom uredil oder. Vedel sem, da bo s kulisami pri tej igri nemogoče doseči uspeh. Po dolgih razgovorih in brezplodnih posvetovanjih sem odšel v Ljubljano in kupil blago za zaves. Ko smo začeli delati zaves, so mnogi zmajevali z glavami, a jaz sem skrival račun, ki je bil precej velik. Največ preglavic mi je pa delala razsvetljava; vsa nova električna razsvetljava s svojimi spremembami mojim kapricam ni odgovarjala; za dobro prikazanje nadnaravnih prizorov je treba reflektorja, ki prinese celoten prizor v drugi svet. — »Trije kralji« ravno zaradi svetlobnih učinkov v nekaterih krajih niso uspeli. Dejanje namreč hitro prehaja iz navadnega v duhovni svet, kar pa je treba pri uprizoritvi močno podčrtati; to je pa mogoče edino s pomočjo reflektorja, kjer ga imajo. Tržiški oder ga tedaj ni imel. Letal sem po Ljubljani iz trgovine v trgovino, gledal cenike, računal termine, do katerega ga mi bo mogoče dobiti itd. Končni uspeh je pa bil, da smo dobili mesto enega kar dva reflektorja. Seveda sem račun za velikega tako

dolgo tajil pred odgovornimi faktorji, dokler ni reflektor na odru pokazal, da je le vreden onih stotakov, ki sem jih izplačal za njega.

Plakati so že oznanili predstavo, ko je bilo pri zadnji skušnji še vse nesigurno. Igralci so sicer znali svoje vloge, a niso bili sigurni, kako se bodo znašli pred »cunjami« (zavesami). — in tudi niso vedeli, kako bi se oblekli. Zaradi teh skrbi je glavna skušnja skoro vsem vzela veselje. Primerjali smo zaves, vsak je vedel svoje in urejeval po svoje. Ko je prišlo do viška, sem okrog ponoči vse odpravil domov in ostal sam z nekaterimi pomagači. Ko je bilo vse drugo vsaj na pol urejeno, sem okrog dveh ponoči poslal dva v Kokovnico po male smreke za ureditev zimske pokrajine. Kdaj bom za to tatvino odgovarjal, ne vem; pa tudi ne vem, na čigavem zemljišču sta jih posekala.

Ko je bilo v nedeljo opravljeno delo v cerkvi, ki ga v Tržiču nikdar ni bilo malo, sem bil zopet na odru. Vsi smo hiteli z zadnjimi pripravi in dvomljivo zmajevali z glavami v strahu, da doživimo polom. Ko sem še svoje rjuhe prinesel, da bodo predstavljale sneg, pa tega nihče verjeti ni hotel, sem moral dajati korajžo na vse strani, četudi je sam nisem imel veliko.

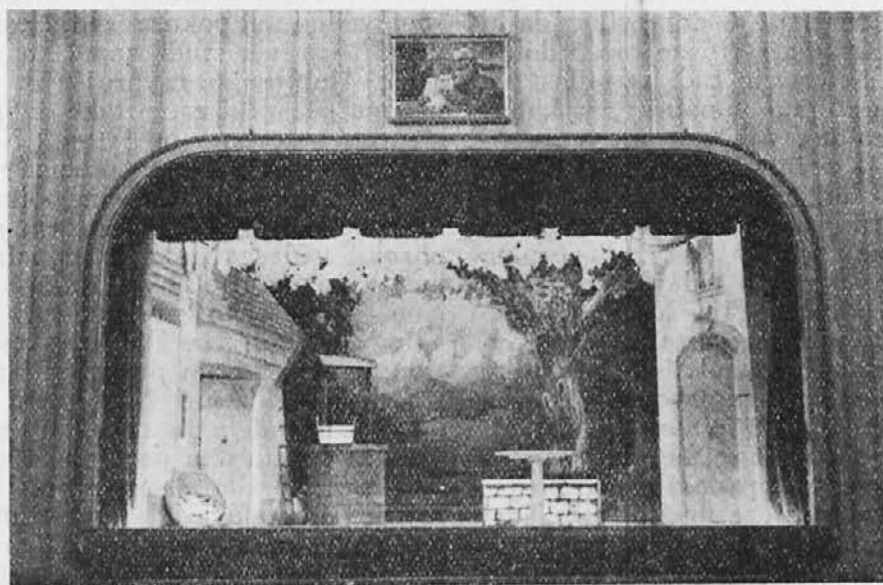
Gledalci so prišli in nestrpno pričakovali začetka, a še bolj nestrpni smo bili mi za zastorom. Mene pa je poleg vsega mučila še misel, kako bodo gledalci razumeli igro, ki bo zanje čisto nekaj novega. Stopil sem pred zaveso in skušal odpreti gledalcem oči, ušesa in srce, da bi besedilo in prizore prav razumeli. Ne vem, kaj vse sem govoril, toliko pa vem, da sem jih prosil, naj bodo potrpežljivi in vztrajajo do konca in šele potem kritizirajo, zakaj prvi prizori so nekam čudni in preveč človeški; morda bi kdo pobegnil iz dvorane s pripombo, da vse skupaj nič ni. In še to sem pripomnil, da želim, da bi ta predstava zalegla vsaj za tri pridige. Tako sem hotel Katoliško akcijo v Tržiču odvzeti potepuhom in jo dati Trem kraljem.

S tem sem tudi gledalce malo pripravil na duhovno igro, ki je bila novost za Tržič.

Po teh dolgih pripravi smo začeli, pa je šlo, kot bi bilo namazano. Igralci so bili na mestu kot morda še nikdar

ne. Trojica Rudl, Francelj in Slavko, v vlogah treh kraljev, so igrali tako naravno, da so naenkrat osvojili oder kakor tudi gledalce. Grobna tišina, ki je vladala po dvorani, mi je pričala, da gledalci napeto in z razumevanjem slede poteku igre. Ob nastopu Kristusa in Marije je duh pobožnosti zavel z odra po dvorani. Prizori kakor jaslice s sv. Jožefom in Marijo v znamenju so bili lepi, da so dajali čast igralcem kakor tudi odru. Nastop Luciferja, ki ga je z razumevanjem podajal igralec starejše generacije Jošt, je razburkal du-

spominov se mi še sedaj vsiljuje ono sporno vprašanje, ali je prav in potrebno, da posveti duhovnik toliko svojega dragocenega časa društvenemu delovanju in posebej še odru. Tržiška duhovščina nosi v tem pogledu težko breme; saj je vsak duhovnik v Tržiču včasih naravnost suženj vsakovrstnih organizacij. Ali ne bi bilo bolj koristno in pametno, da bi se omejili samo na izključno cerkveno delo, ki ga imajo v Tržiču tudi dovolj. Je to stara pravda, ki jo bo končno razsodil samo Bog. Danes, ko gledam nazaj na onih 5 let

Gledališki oder na „Skali“.

hove, ki so se pa ob spremembah na odru zopet pomirili in se potopili v pobožni mir, ki je vladal vse do konca.

Tudi scenerija je dodala svoje. Poleg znamenja je bila pač najlepša zimska pokrajina: saj je padal sneg, kot da gre za res. Po mojem prepričanju je bila ta slika najlepša od vseh, kar sem jih imel priliko napraviti na tržiškem odru.

Led je bil v Tržiču prebit; moderna duhovna igra je v Tržiču popolnoma osvojila oder. Ko so nekateri odri imeli še vedno stare programe burk, narodnih iger in žaloiger, je v Tržiču takoj stopila na častno mesto duhovna igra. Poleg manjših naj omenim samo še »Misterij sv. maše« in »Slehnika«, ki sta bila podana z velikim uspehom.

Ob oživiljanju teh in njim sorodnih

svojega delovanja v Tržiču, moram iz svoje sodbe in iz svojega izkusiva reči samo to-le:

Tržič je izključno in staro delavsko mesto, a je od vseh naših delavskih mest najbolj ohranilo verski značaj in to ne samo na zunaj. Tržičan je veren, verni so z malimi izjemami tudi oni, ki pravijo, da so svobodomisleci in marksisti. Vem, da bo Tržič to svojo pravo sliko pokazal tudi v teh siavnostnih dneh. To je dejstvo. Vse drugačna pa bi bila ta slika, če v Tržiču ne bi tako zgodaj porastle verske in prosvetne organizacije in če ne bi v njih z resno voljo delovali vsi duhovniki, ki so službovali v Tržiču. Če sem pa k tej zgradbi krščanskega Tržiča tudi jaz doprinesel kak kamenček, naj pa sodi in presodi Bog.

Iz spominov na leto 1911

Kragl Viktor

Mati, ki izpolnjuje svoje materinske dolžnosti, je otroku najdražje zemeljsko bitje. Spomin na mater mu je pa tudi najblažja uteha v bridkostih življenja. Ko se z rojstnim krajem veselimo veselega praznovanja 100 letnice posvečenja župne cerkve, zahvaljujem Boga za milost sv. krsta, ki ga je v tej cerkvi prejela tudi moja mati, zahvaljujem Ga za milost materinega prvega sv. obhajila in za sto in sto svetih obhajil, v katerih ji je dobri Bog dajal moči, da je mogla vršiti dolžnosti dobre krščanske matere, in tudi za milost sv. obhajila kot svete popotnice, v kateri ji je ob zatonu njenega življenja — umirajoči — prihitel v tolažbo. Ravno letos je 25 let, odkar sva se ločila na tem svetu. Bil sem takrat kaplan v Sodražici. Imel sem v šoli zelo pridne učence. Ko so ravno tedaj začeli izvajati odlok Papeža Pija X., da naj se otroci že zgodaj pripuste k mizi Gospodovi, sem jih mogel tisto leto prav mnogo pripravljati za prvo sv. obhajilo. Letos praznujejo 25 letnico prvega sv. obhajila in povabili so me, da jo bomo skupno slovesno proslavili pri božjepotni cerkvi Matere božje pri Novi Štifti ravno na prvoobhajilni dan 2. julija. Tedaj pred 25. leti so mi ti šolarji obljubili, da hočejo moliti tudi za mojo mater, ki so jo poznali, ker me je prišla včasih obiskat na moje službeno mesto. Pa ravno tisti dan je moja mati doma obolela... Težko pričakujem letošnje 25 letnice njihovega prvega sv. obhajila, da se jim bom mogel zahvaliti za njihovo molitev, ker sedaj spoznavam, koliko bi bilo trpelo materino srce, če bi bilo moralo biti priča bridkih poskušanj, ki so zadele njenega ljubljence... Ko sem odhajal iz Sodražice, se je študirat odpravljal eden mojih učencev, s katerim sva se sešla čez dolgih 15 let. Ko sem nekoč prišel na grob svojih staršev, sem ga našel kot tržiskega kaplana. Dobro ga še vsi poznate — gospoda Mirkota, ki je 6 let med vami delal in se trudil vašim dušam v prid. Ne pozabite njegovih nauk!

Pri Novi Štifti, kjer se bodo letos sešli sodraški jubilarji ob 25 letnici prvega sv. obhajila, je tedaj pastiroval

preč. g. Karel Klinar — Tržičan. Vrlo je skrbel za božjepotno cerkev Matere božje, vzvišeno je v njej opravljal sv. opravila, le spovedovati ni mogel, ker je oglušel vsled bolezni, ki jo je dobil v težavni dušnopastirski službi. Zato so sodraški kaplani vedno zelo radi hodili k Novi Štifti v pomoč pri spovedovanju, zlasti še ob Marijinih praznikih, ko se je tam zbralo mnogo pobožnih romarjev. Ob takih prilikah je štiftarski gospod vedno rad pokazal svojo gostoljubnost in zraven tudi zapel to ali ono svojo ljubljenco iz prejšnjih let. Pa nobene pesmi ni zapel tako iz srca, kot »Slepčev tožbo«. In čudno! Na stara leta je sam skoro popolnoma oslepel, pa je kljub svojim težkim boleznim in kljub pomanjkanju, v katerem je živel, ohranil vedrega duha in popolno vdanost v sveto voljo božjo. Kako lep nauk nam daje težko preizkušeni Tržičan Klinar v hudih in težkih bridkostih življenja! Posebno na praznik Marijinega rojstva je bilo pri Novi Štifti mnogo duhovskega dela in tako mi je ravno pred 25 leti ta dan popoldne tja gori k Novi Štifti prišla nasproti prav za svoj rojstni in godovni dan preljuba mati kot po nekako slovo. G. Klinar jo je kot rojakinjo povabil na kratek oddih v svojo gostoljubno hišo in tedaj je naročil tudi pozdrave za vse rojake-Tržičane. Moja mati ni mogla izročiti teh pozdravov, ker jo je že čez dobre tri tedne dohitela smrt, sporočim naj vam pa te pozdrave v njenem imenu, jaz, čeprav še sedaj, z zagotovilom, da pravi Tržičan ljubi svojega rojaka vselej, če mu je dober ali ne!

Zelo hitro se je hujšala bolezen moje matere. Iz Sodražice sem jo moral že čez par dni po njenem godu spremljati v Leonišče v Ljubljano, pa čez nekaj dni že popolnoma onemoglo nazaj v Tržič, ker je želela doma umreti. Ko sem se tisti dan proti večeru vrnil na svoje službeno mesto, se je težko ponesrečil tedanji sodraški župnik — moj predstojnik: pri nesrečnem padcu z voza si je težko poškodoval obe nogi. Prevzeti sem moral vse župnijske posle in jih sam opravljal. Tedanji tržiški župnik g. Potokar pa mi je pošiljal pi-

smo za pismom, v katerih me je klical domov k umirajoči materi. Toda stanovska dolžnost je morala nadvladati celo ljubezen do matere... Sele v zadnjih trenutkih sem mogel k umirajoči materi in to največ po zaslugi tedanjega tržiskega kaplana V. Čadeža, s katerim sva za par dni zamenjala svoji službi. Tako se je zgodilo, da sem prihitel zadnji hip k materi, ki se je ravno ob zvonjenju delopusta pred roženvensko nedeljo ločila s tega sveta, in takrat se je zgodilo, da sem moral v rojstnem kraju

prvič stopiti na prižnico, ko je mati ležala na mrtvaškem odru. Gospod Čadež je enajst let pastiroval v Tržiču, ves čas z isto vnemo in požrtvovalnostjo. Ko prebiram zadnja pisma t svoji materi, najdem stavek: »Zelo sem hvaležna g. kaplanu Čadežu, ki me v moji bolezni vsak dan obišče in me zna tako lepo potolažiti.« — Prav z isto ljubeznijo in požrtvovalnostjo skrbe za vas vaši sedanji dušni pastirji. Ljubite jih in bodite jim hvaležni!

Ob prihodu v Tržič

Vovk Anton

Točno tri leta in štiri ure sem bil kaplan v Metliki. Lepa so bila tista leta med dobrim belokranjskim ljudstvom. Pa mlad človek mora doživljati spremembe in življenjske skušnje. Dobil sem dekret in z njim kapiansko mesto v Tržiču. Veljavni možje so šii prositi na škofijo, da bi še ostal v Metliki, a sam sem sporočil, »da izprošen kaplan ne maram ostati«. Tako so nas učili in tako je prav!

Pa sem imel leta 1926 že plačano vožnjo in vse za potovanje v večno mesto Rim, kamor so pohiteli »Orli«. Veselil sem se tega potovanja in celo drugi razred sem si plačal. Prišel je dekret in pisal sem svojemu bodočemu župniku g. Škerbcu, naj določi, kdaj naj pridem in kako naj bo z mojim potovanjem. Domenila sva se, da pridem 2. septembra in da potovanje v Rim odložim. Saj ob selitvi človek res ne more potovati po svetu!

Blizu Tržiča sem doma, a prvič sem ga videl pri prihodu. V tretjem razredu ljudske šole nas je sicer peljal g. učitelj V. Rus iz Kranja na izlet preko Begunj peš do Bistrice, a tam smo zavili pod vasjo čez bivši most preko Bistrice v Pristavo. Samo velika lipa na Primoškovem vrtu mi je ostala v spominu.

Prijazno me je sprejel na kolodvoru g. župnik in vsedli smo se na voz trije. G. Janez Verdir je pognal konja, a ustavili smo se pod klancem pred Kurnikovo hišo. Teža je bila precejšna... Bežno sem ogledoval mesto in pozdravljalo je izredno veliko ljudi, ki so obstajali na trgu in pri vratih. Pozneje sem zvedel,

da je prišla pred menoj novica: »Sto kg tehta novi kaplan.« In teh sto kil je hotel vsak kmalu videti. No, morda nisem zgledal ravno preveč obilen, ko je bil voznik še nekaj obilnejši!

Najprvo sem pozdravil Gospodarja v cerkvi, potem sem pa spoznal ljubeznivega g. »strica« kanonika Škerbca in pozdravila sva se seveda tudi s starim znancem, tovarišem Mirkom Bartolom, s katerim sva potem skupno peljala tržiški kaplanski voz.

Lep večer je bil 2. septembra. Po večerji sva sklenila s tovarišem Mirkom, da pogledava Tržič vsaj po glavnem trgu in v zgornjem koncu. Šla sva iz župnišča in tedaj sem zaslišal prvo tržiško besedo. Ne pozabim je! Na klančku proti cerkvenikovi hiši je stalo nekaj ljudi, pozdravili so in seveda pogledali, za seboj sem pa zaslišal skrbno izgovorjeno: »Ješ, ga že v oštarijo pelje!«...

Drugo jutro kmalu po sv. maši mi nekam obzirno prične ogledovati gosp. Mirko — čevlje. Potrdil jih je, a nekam muzal se je. Vprašal sem, kaj naj to pomeni. In povedal mi je, da se je nekdo obregnil ob moje čevlje, češ, da so »posvedrani«. Dognala sva, da je bila ta obsodba nepravilna, čeprav so bili čevlji narejeni po metliškem in ne po tržiskem kopitu. Še danes sem zadovoljen, da mi g. Mirko ni povedal, kdo je bil tako natančen. Sicer bi mu morda kdaj za pregled dvignil peto previsoko!

To sta bila prva dva plamena, ki sta me objela takoj prve ure. Pa vse to mi je le v prijeten spomin in za šalo. Potem so se pa pričeli vrstiti razni dogodki in vtisi — brez števila...

To in ono

Knjiga o Tržiču je izšla na Vnebohod. Obsega 460 strani in ima 290 slik in velik načrt Tržiča z okolico. Spričuje ogromno delo in marljivost g. pisatelja Viktorja Kragla. Strokovno oceno o knjigi naj pač izrekajo kritiki, ki taka dela ocenjujejo. Značilno je pa, da je takoj prve dni po izdaji knjige sporočil eden najodličnejših naših arhivalnih strokovnjakov med drugim: „Prelepi knjigi je dan preskromen naslov!“ Namenjena je knjiga predvsem tržiškim župljanom in tistim, ki so s Tržičem v kakšni zvezi. In z veseljem lahko rečemo, da so tržiški župljani razumeli pomen te edinstvene knjige. Raznašalke so imele dosti opravka, da so mogle ustreči čim preje faranom, ki so željno knjigo pričakovali. Za nekaterimi so hodili kar otroci od hiše do hiše z vprašanjem, kdaj pride knjiga že v njihovo družino; drugi so prihiteli ponjo v župni urad, ko raznašalk kár pričakati niso mogli. Za družinsko knjigo je

bilo to delo sprejeto, zato je tudi že v prvih urah zmanjkalo vezanih izvodov in jih je bilo treba še naročiti. Razumljivo je, da je bilo založništvo v skrbeh, kako bo s prodajo knjige, ko so bili z izdajo združeni ogromni stroški, dasi ne išče ne pisatelj in ne založništvo kakšnega dobička. Pokazali so farani veliko

smisla in umevanja in to je pač največje veselje in zadoščenje pisatelju in založništvu za ves trud. Razumljivo je, da ta ali oni na podlagi knjige ugotavlja, kaj bi bilo še umestno omeniti. Pri tolikih zgodovinskih drobcih ni čuda, če je le kateri izostal. Name-

noma pa ni bilo prav nič izpuščenega in pisatelju ter založništvu knjige je le žal, če bi bil kdo užaljen zaradi kakšnega še tako majhnega nedostatka. Vsa človeška dela so pač nepopolna. — Knjiga je še v zalogi pri župnem uradu. Oba binkoštna praznika jo bomo mogoče dobiti na razstavi v kaplaniji. Lepo broširan izvod stane Din 48,—, vezan pa Din 64,—. Neki oče je kupil vsakemu otroku svojo knjigo. Naj jo ima vsaj vsaka družina!

Razstava novih predmetov za našo župno cerkev bo oba binkoštna praznika v spodnji sobi kaplanije.

Fotografije našega glavnega oltarja, ki so krasno izvršene, naj bodo spomin na našo letošnjo slovesnost ob 100 letnici posvetitve

oltarja in cerkve. Izdelane so v obliki razglednic in komad stane Din 2,—. Na razpolago bodo o binkoštnih praznikih na razstavi v kaplaniji.

Premajhna bo naša župnijska cerkev ob slovesnostih 7. junija. Pa naj vsak skrbi, da bo ta dan gotovo pri sv. maši. Prično se ta dan sv. maše ob 5.

Srebrni kip M. b., ki ga bomo spremljali z lučkami pri procesiji 7. junija zvečer.

uri in se vrstijo vse jutro tako, da bo zadnja tiha sv. maša ob 9. uri, slovesna pontifikalna sv. maša pa ob 10. uri. Vsi otroci naj pridejo ta dan že vsaj k skupni sv. maši ob 8. uri, nekateri pa po odločbah gg. veroučiteljev že preje. Pri pontifikalni sv. maši bodo rezervirani posebni klečniki in klop na evangeljski strani obhajilne mize za duhovščino, klop na listni strani pa za patronat in oba gg. ključarja. Uradi na to slovesnost ne bodo posebej vabljeni, ker ima strogo farni značaj in je k vsem slovesnostim vsak faran povabljen. Mnogi si bodo pred pontifikalno sv. mašo ogledali vsaj procesijo duhovščine in pevcev okoli cerkve. Prav, a kdor potem ne bo mogel v cerkev, naj mirno odide. Prenašal bo pa pontifikalno sv. mašo in popoldansko akademijo tudi ljubljanski radio.

Za okras župne cerkve ob slovesnostih bo treba storiti sledeče: Na binkoštni torek naj pridejo dekleta iz mesta in vasi umivat cerkveni tlak, vsaj do srede po Binkoštih naj pripeljejo šentanci in Dolinci na župnijsko dvorišče mlaje, ki jih postavijo potem v petek tržiški možje in fantje. Dekleta naj pa končajo s pletenjem vencev v četrtek po Binkoštih zvečer, da bodo vsi venci obešeni v petek. Pobožnost tridnevnic se v petek vrši tudi zato v cerkvi sv. Jožefa, da bo mogoče nemo-teno krasiti župno cerkev.

Zastave naj bi plapolale s tržiških hiš v dneh slovesnosti.

Pri procesiji s kipom Matere božje v nedeljo 7. junija zvečer naj bo ves Tržič razsvetljen. Okna hiš naj bi bila tudi okrašena. Vsi udeleženci procesije naj imajo v rokah sveče. Dobra je kakršnakoli sveča, primerne sveče bodo pa na razpolago že o Binkoštih in 7. junija v spodnji sobi kapitanije po Din 1.—. Bakle za Tržič vsled ožine ulic niso primerne. Med procesijo in pri litanijah v cerkvi bo ljudsko petje pesmi, ki so

priložene tej številki na posebnem listu. Peli bomo ob spremljevanju godbe na pihala. Naj pesem mogočno odmeva!

Narodne noše lahko nastopijo v procesiji 7. junija zvečer. Mesto: pred godbo, za katero se razvrstijo vsi cerkveni pevci in nato duhovščina.

Cerkveno glasbo pri slovesni pontifikalni sv. maši izvaja domači pevski zbor ob spremljevanju domačega orkestra. G. organist bo dirigiral, orgle bo pa igral g. profesor Matija Tome iz št. Vida. Izvajana bo Zuccolijeva Missa s. Francisci, pa darovanju Wagnerjev Jubilate, vse spremenljive skladbe je pa nalašč za to slovesnost skomponiral g. skladatelj Matija Tome. Za blagoslov po rimskem obredu koncem sv. maše bodo peli na koru Schubertov »V zakramentu«. Pred pridigo bomo slišali prvikrat po starem štajerskem napevu »Bog Oče, ki v nebesih«, ki ga je priredil g. skladatelj dr. Kimovec in po sv. maši skladbo istega skladatelja »Zdrava Marija«.

Duhovne obnove, ki so duhovno pripravile celo župnijo na slovesnost 100-letnice posvetitve župne cerkve, je vodil g. misijonar Šavelj Ludovik iz Ljubljane. Pri spovedovanju so radi pomagali tudi gg. sosede. Lepi so bili ti dnevi in dali so nam pravo podlago, da tudi zunanje slovesnosti z vsem pravim veseljem oskrbimo.

Slovesnost prvega sv. obhajila smo imeli v nedeljo 17. maja. Prvoobhajancev je bilo 105. Pred osmo uro je malo nagajal dež, potem se je pa vsa slovesnost izvršila v najlepšem redu. Popoldne so imeli otroci svojo posebno pobožnost v cerkvi in nato lepo akademijo v dvorani z bogatim sporedom.

Namesto venca na krsto pokojni ge. ldi Mallyjevi, soprogi pok. usnjarskega veleindustrijalca v Tržiču, je poklonila zadruha »Runo« Vincencijevi konferenci Din 500.—. Bog povrni!

V spomin na pokojne starše in brata je poklonila sirotišču Vincencijeve konference ga. Vidau-Theuerschuh Din 500. g. Klemenc Valentin pa v spomin na svojo pokojno mater Din 50. Bog plačaj!

Obsežna je ta številka našega župnijskega lista, da bo v spomin na slovesnost 100 letnice posvetitve cerkve. Naročniki in prijatelji so naprošeni, da

prispevajo zanjo po Din 2.—, premožnejši morda po Din 3.—. So pač večji stroški; prihodnja številka pa bo stala zopet le en dinar. Marsikdo bo razveselil tudi kakšnega svojca izven Tržiča, če mu to številko pošlje. O binkoštnih praznikih kupite lahko to številko na razstavi v kaplaniji.

Oznanila za junij

1. Binkoštni ponedeljek, nezapovedan praznik. Svete maše so v župni cerkvi kot ob nedeljah. Takoj po šesti sveti maši gre iz župne cerkve, ob vsakem vremenu, procesija k Sveti Ani pod Ljubeljcem, kjer bo sv. maša s pridigo.

2. Binkoštni torek. Ob šestih je orglana farna sv. maša.

3., 5. in 6. Kvaterni dnevi z običajnimi zahtevami glede posta.

4.—8. vse kot je označeno spredaj.

11. Sv. Rešnje Telo, zapovedan praznik. Ob šestih je sv. maša pred Najsvetejšim, druga sv. maša je ob osmih, ob devetih je slovesna peta sv. maša z leviti in med to sv. mašo je običajno darovanje fantov in deklet. Takoj po sv. maši se vrši procesija po običajni poti in v običajnem redu.

Vso osmino praznika sv. R. T. bo zjutraj ob šestih sv. maša pred Najsvetejšim.

14. Nedelja v osmini praznika sv. R. T. Službe božje so v navadnem redu.

18. Pričetek tridnevne časti Sreca Jezusovega. Zvečer ob osmih so litanijske Sreca Jezusovega pred Najsvetejšim.

19. Sreca Jezusovo. Zjutraj ob šestih je orglana sv. maša pred Najsvetejšim in po sv. maši se vrši posvetitev božjemu Sreca.

21. Nedelja v osmini praznika Sreca Jezusovega in god sv. Alojzija. Službe božje so v navadnem redu.

24. Sv. Janez Krstnik. Ob šestih je orglana farna sv. maša.

27. Opravilo za Vidov dan, ki po datumu pade na naslednji dan. Ob osmih se vrši slovesna peta črna sv. maša z leviti za vse, ki so padli za vero in domovino.

28. IV. nedelja po Binkoštih. Službe božje so v navadnem redu. Ob 10 je tudi žegnansko opravilo na Kofcah.

29. Sv. Peter in Pavel, zapovedan praznik. Ob šestih je sv. maša pred Najsvetejšim. Ob desetih je peta sv. maša.

Shodi cerkvenih organizacij:

III. red: shod 14., vesoljna odveza 11. in 29. Dekliška Marijina družba: shod 21., skupno sv. obhajilo 28.

Marijina družba za žene: shod 28., skupno sv. obhajilo 7.

Mladinska pobožnost: 21. popoldne, ko je nagovor za otroke in ljudsko petje otrok. Ta dan je tudi mladinski praznik sv. Alojzija.

Šolska sv. spoved: vsi dečki 20., vse deklice 27.

Župnijska kronika za april

Aprila v naši župniji poročeni:

1. Pogačar Štefan, slaščičar, Tržič, Ljubeljska cesta 24, in Krašovec Ivana, sobarica, Tržič, Ljubeljska cesta 24, poročena 12. aprila.

Aprila v naši župniji umrli:

1. Kramar Karel, čevljar, rojen v Tržiču 7. XI. 1886, poročen 14. 7. 1912, umrl na Bistrici 24. dne 5. aprila.

2. Godnov Frančiška, hišna posestnica, rojena pri Sveti Ani 1. 2. 1855, poročena 9. 2. 1885, umrla v Dolini 87, dne 9. aprila.

Aprilska poročila od drugod:

1. Majce Dragotin, privatni nameščenec, Ljubljana, Gosposvetska cesta 10, in Mandele Kristina, predilniška delavka, Tržič, Ljubeljska cesta 10, poročena na Brezjah 26. aprila.

Za predstavnika in založnika: Anton Vovk, župnik v Tržiču. — Za urednika v Ljubljani: Dr. P. Gvido Rant, O. F. M. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec

PESMI

ZA LJUDSKO PETJE

7. JUNIJA 1936

1. **Bodi nam pozdravljena,**
o nebes Kraljica,
nikdar dosti slavljenja,
Mati in Devica!
Čista, vsa brez madeža
bila si spočeta,
greh in pekel zmagala,
v hipu prvem sveta.
2. Zvezda svetla jutranja,
vseh devic lepota,
radost zemlje in neba
tvoja je krasota.
Tebe božji Sin izbral
je za Mater sebi,
tebe Bog je Mater zval,
bil podložen tebi.
3. Venec rajske zdaj časti
ti opleta glavo,
k tebi rado vse hiti,
vse ti daje slavo.
Milostno poglej na nas,
Mati, Bogu mila,
dobra bodi nam ves čas,
kot do zdaj si bila.

1. **Lepa si, lepá si, roža Marija;**
tebe časti vsa nebeška družina;
angelci lepo pojejo,
tebe, Marija, hvalijo.
2. Kar nam je Eva nesrečno zgubila,
roža Marija nam je zadobila:
ki je rodila Jezusa,
milega nam Zveličarja.
3. Vodi, Marija, po pravi nas poti,
da nas nobena skušnjava ne zmoti;
varuj in brani nas vse dni,
da nas sovražnik ne dobi.
4. Kadar pa morali bomo umreti,
daj nam, Marija, še vredno prejeti
v Rešnjem Telesu Jezusa,
ljubega nam Zveličarja.

*

1. **Ti, o Marija, naša Kraljica,**
ti besednica revnih sirot!
K tebi hitimo, se ti zročimo,
tebe slavimo, polno dobrot.
2. Glej, o Marija, milostna mati,
Sina zdaj zlati gledaš obraz:
mi smo grešili, tebe žalili,
vendar se usmili, prosi za nas!
3. Jezusu reci v milosti svoji,
da smo mi tvoji, naj odpusti!
To bo ganilo, ga naklonilo,
večno plačilo nam podeli.

*

1. **Zdrava, zemlje vse Gospa**
in nebes Kraljica!
Zdrava, zvezda jutranja,
vseh devic Devica.
Zdrava, Mati milostna,
lepa vsa in sveta,
ni na tebi madeža,
čista si spočeta.
  2. V hčerko sebi je izbral
tebe Oče večni,
Jezusa je tebi dal,
Materi presrečni.
Sveti Duh te je vesel
videl večno zvesto
in Devico te sprejel
v ljubljeno nevesto.
  3. Lilija med cvetkami
skrbno varovana,
kakor luna lepa si,
kakor sonce izbrana.
Svetlih zvezd lesket blede
pred teboj, Kraljica;
tebe lepša čast krasi:
Mati in Devica!
- *
1. **Češčena si, Marija, ti,**
vsa polna božje milosti!
Kraljici slave in časti
pozdrav naj vekomaj doni:
Češčena si Marija ti!
  2. Če vprašam drobne ptičice:
zakaj tak' lepo pevate?
»Marijo me pozdravljamo,«
mi ptičice odpevajo.
Češčena si Marija ti!

3. Če vprašam zale rožice:
Kaj tak' lepo se spletate?
»Mariji venec pletemo,«
mi rožice odmevajo.
Češčena si Marija ti!

*

1. **Mogočno se dvigni**
nam spev iz srea
v pozdrav Rešeniku,
Vladarju sveta.
Kristus kralj! Kristus zmaguj!
V hostiji sveti nam gospoduj!

2. Darujemo vdano
ti svoje srce,
dejanja, besede,
vse misli, želje.
Kristus kralj! ...

3. Poživi nam vero
v presveto skrivnost
večerje nebeške,
vseh svetih sladkost.
Kristus kralj! ...

4. Utrdi, Zveličar,
nam upanje zdaj,
po Rešnjem Telesu
obetaš nam raj.
Kristus kralj! ...

5. Ljubezen gorečo
nam v srcih užgi
do hostije bele,
do Rešnje Krvi.
Kristus kralj! ...

1. **Pojte, hribje in doline,**
pojte z nami vse ravni!
Kralju večne domovine,
pesem naših src doni:
Tebi, vseh rodov gospod,
posvečuje se naš rod:
Srce božje, tvoji smo,
tvoji večno bodemo.

2. Tvoja sveti nam resnica,
moč nam daje zakon tvoj.
tvoja čuva nas desnica,
trdno sklenjene s teboj.
Tebi ...

3. Blagor verni očetnjavi,
blagoslov Gospod ji da;
dom še lepši dal bo v slavi,
kjer ni smrti ne solza.
Tebi ...

*

1. **Je angel Gospodov oznanil Mariji,**
in ona spočela je od Svetega Duha.
»Češčena si Marija!« je angelski
glas;
bo zadnja ura bila, Marija, prid' po
nas.

2. Marija je rekla: »Glej, božja sem
dekla,
naj se mi zgodi, kakor angel veli.«
Češčena si ...

3. In sveta Beseda meso je postala,
med nam' prebivala, je Jezus ji ime.
Češčena si ...

4. Poglejmo še v vice na verne dušice,
usmili se, Jezus, jih reši iz vic.
Češčena si ...

5. Nam luč je prižgana od svet'ga
Florjana,
da ognja nam varuje dušo in telo.
Češčena si ...

6. Čast bodi Očetu in Sinu in Svet'mu
Duhu;
kakor je b'lo v začetku tako na
vekomaj.
Češčena si ...

Pri litanijah:

1. **O Ti Kraljica angelska,**
katere prošnja vse velja,
izprosi nam od Jezusa,
da raj nebeški kdaj nam da!

2. **Zapojmo na glas**
Mariji na čast,
Marija Devica,
nebeška Kraljica,
le prosi za nas!

3. **Le za Jezusom hodimo,**
dokler še na svet' živimo.
Kaj pomaga nam ta svet?
Treba kmalu bo umret'.

4. **O Marija, rajski cvet,**
Tebe naj ljubi celi svet,
Ti si usmiljen'ga srea,
prosi za nas Boga!

5. **Prosi za nas,**
zdaj in vsak čas!
Prosi, le prosi,
Marija za nas!